289

अथसुंदरसिद्धांतप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः दिग्जातंगसतुंगपंचवदनंविश्वकलंबोदरंचंद्रार्त्तसदसद्धरमहाहारंसनीलांबरं स्वानंतांतहरंकलानिधिधरंकोटीनरत्नंदरंवाराहोपमवाहनंगणपतिंवंदेपुरांतंकरं १ अथयुगेःशशिशैल०) मितैर्मनुर्विधिदिनमनवस्तुचतुर्दशा हतसमासमं १७२८००० संधियु तेष्वनेस्मिंसमयेषुसत्तमयुगादिनं २ अमुन १०००० निहतदंतवेदवर्षं ४३२ युगमथतच्चरणाः कृतादयःस्युः युगगुणयुगलेंदुभिः ४।३।२।१ पृथक्प्राः युगदशमांशसमाः ४३२००० समास्तेसौराः २ १७२८०००। १२९६०००। ८६४०००। ४३२००० याताःपितामहदिनेमनवःषड्ड स्मिन्त्स्युःसप्तविंशति २० युगानियुगत्रिपादाः नंदाद्रिचंद्रदहनाः २१ ०१ कलिवत्सराब्दसंख्यालिवाहनशकप्रभवप्रयताः ४ भायुक्तसृष्टि शरदः ४०४० खरसत्रि २५ निघ्नाहीनाविधेर्दिनगतखरगजुक्तियाताः स्युस्तेनवाद्रिकुगुणाष्टगुणेषुपंचनंदेंदवः १९५८८३ १७९ शाकमुखे संज्ञकाअमीष्टाः ५ सौरवर्षमुखसिद्धुरेचराण्कवर्षगतिभिर्विवर्जिताः उच्चपातसहिताःक्रियादिगायद्गुणाभिरहतेगताब्दकाः ६ विधरि नाद्रियुगपत्तमस्तं भत्याग्रहप्राणमनग्रहत्ताः इतीरितंवेदविरोधिनस्तेब्रह्मार्कचंद्रादिमनाहिभिन्नं ७ ब्रह्माग्रहचनारदायहिमगुर्यच्छनकाया भल्लंमांड्व्यायवसिष्ठसंज्ञकमुनिःसूर्योमयायाहयत् प्रत्यक्षागमयुक्तिशालितदिदंशास्त्रंविहायान्यथाबक्रवेंतिनरानिवेदंतिनद्विज्ञानशून्यस्थि रं ८ मुनिः प्रणीतमनुजैरुचिच्चरद्दृश्यतेंतरं तदातदेवसंसाध्यंनकार्यंसर्वमन्यथा ९ यथावेदोक्तमंत्रेषुनवीर्यंदृश्यतेक्वचित् तत्पुरश्चरणंकुर्यान्न कार्यंसर्वमन्यथा १० तदंगोक्तमसाध्यंविज्ञानंमुनिसंमतं दक्षमंगासनावद्यमनुक्षयमुदुःपुरा ११ रसशरत्रिनभश्चरबाणभूपरिमिता १५९३३३६ हियुगेधिकमासकाः यमशराक्षतिकुंजरवेषुदक्षमयुगावमसंचयईरितः २५०८२२५२॥१२ तरणिचंद्रमसोनगणांतरंभवति तद्धिध्रुमाससमुच्चयः ५३४३३३३६ रसरुद्रामरसिंधुगुणेषुभिःपरिमितंसयुगंमुनिसंमतं १३ लब्धाहताःपंचशराक्षपंचचंद्रायुगे १५ ५५२०००० स्युर्दिवसाःखरंध्रांशोः चांद्रोदिनाधःखगनाभ्रपूर्णपूर्णाभ्रराभ्रान्नपप्रमाणा १४।१६०३०००८० अष्टद्व्यक्षत्र्यष्टिरवेरहा दिकुध्रबाणसोष्णयः १५३० ८१०८२८ स्युर्युगाभ्रदिनानि तारावाराद्रितिदस्रारगाद्रिरामद्विद्व्योपिपंचेंदुसंख्याः १५८२२३०८२ ८॥१५ अवनिवासरचंद्रदिनांतरेवमदिमानिवदंतिविदःसदा रविनिशाकरवासरसंयांतरसमाधिकमासकवासराः १६ भगणवर्जितभभ्रमणं मितिर्भवतिरेवचरोदिनसंचयः इहस्मरूढत्यानहिवासनानिगदितासधियाऽधियेवसा १७ सूर्यसोम्यसितपर्ययायुगेपूर्णपूर्णखखदं तसागराः ४३२०००० षट्स्मरत्रिशरगिर्यगेषुवः ५३३३३३६ शीतरश्मिभगणाबुधैःस्मृताः १८ दंतदंतिरसरंध्रदृग्यमा २२१६८३२ मंगलस्ययुगमंडलोन्मिताः खांगरंध्रगगणागाद्रिसमयो १०१३००६० रोहिणेयबलतुंगपर्ययाः १९ पूर्णलोचनयमाब्धिषट्

69
1917

गुणा ३६४२२० गीष्यतेभगणसंमितिर्मता ऋत्वगत्रियमदस्रपर्वता ७०२२३७६ मार्गवाब्धिभगणायुगेमताः २० मतंगांगपंचांगवेदेंदु संख्यं १४८५६८ पतंगप्रसृतस्यचक्रभ्रमाणं त्रिरवाग्नीभनागाब्धय ४८८२७३ स्वकमानंविधोर्मंदतुंगस्यपूर्वद्युभुक्त्या २१ भुजंगाग्निदृग्रत दस्रा २३२२२३८ विलोमाः स्मृताःपर्ययाः सैंहिकेंदुपीते सहस्राहता १००० कल्पजानाभवेयुस्तदाब्धस्तयोश्चक्रकाणिकल्पे २२ शैलमंगलगुणाः ३७ कुजादयाचेदभूत्ययमलो २०४ मदूच्चजाः नागषट्गुणमिताः ३५८ खरवग्रहाः १०० पंचपावकशरा ५३५ नवाग्नयः ३९ ॥२३ कल्पेपातानांकुजाद्य स्तगानांपाराबारकहिसंख्या २१४ क्रमेण अष्टाभ्राब्धयो ४८८ युगाद्रींदवो १७४ यरामाभ्रांका १०३ पक्षषड्रागतुल्याः ५५२ २४ ब्रह्मार्कजीतगुरुसि ष्टपुलस्यमुख्यैः स्तंत्रेषुयेसमुदिताभगणास्तरंते अत्रोपपत्तिरमलांकगमापूर्वावस्थेधुनाभगणसाधनबोधकत्वे २५ अंभःसमीकृतमहीत लसंस्थितस्यकक्षयादिनार्धघटिकासमसमध्यशंकोः याम्योत्तराभवतिसैवतदुच्चसत्यपुच्छस्यतत्स्वपरपूर्वदिशोभवंतो २६ स्तंभस्यशोभनतरुः भ्रमवस्यमूलधारायथायमकवेरदिगायतास्यात् लंबोपमस्यसमस्यतुपूर्वभागेकीलंनिवेश्यनलिकांशिखिलंचकीले २७ याम्योत्तरामथनयाप्रदि लोकपस्यैतुर्यादियंत्रतदहान्तनभागमानं ज्ञात्वाविशोध्यनवतेः ०नतभागकास्युस्तत्क्षक्षांतरघुतीसमभिन्नदिक्के २८ क्रांत्यंशास्तज्ज्याज्ञिन२४ ज्याविभक्तात्रिज्यानिघ्नीतद्धनुर्दोलत्रास्युः तिग्मांशोस्तद्वासरेरात्रिवक्रेदृष्टाधिष्यंकल्पयेत्तत्प्रदेहि २९ एवंसूर्यसायनंभाविदित्वास्पष्टंभूयोवा सरेन्यत्रभक्तिः स्पष्टभानोरंतरेतत्प्रबुद्धेयावान्सूर्यस्तत्समंतस्यनुंगं ३० मध्याभुक्तिः स्याद्दलंस्पष्टतत्तदुक्तयस्तात्कालसंख्यायुतेर्यत् पृथी भुक्तिः स्यात्तदास्पष्टतुल्यामध्याकस्तंराशिपूर्वंविदित्वा ३१ ततः प्रतिदिनंमध्यगत्यामध्यंप्रचालयेत् कालांतरेणतन्मध्यस्पष्टयोरंतरंफलं ३२ सा म्यंयंत्रभवेन्मध्यस्पुटगत्योः परंफलं ज्ञेयंतज्जमासमंबासदलंनीचोच्चमंडले ३३ एवंयाबान्भवतिसहितराशिभागादिरूपस्तावान्वेः स्यात्सविकल दिनैस्तन्नभोगाप्तिधास्युः एभिस्त्वेकोभवतिभगणश्चेन्नदाभ्रदिनैः किंकल्पेसाध्यइतिबुधजनैः पर्ययास्तानुपातात् ३४ याम्यादग्वलयभागतंशशुद्ध रंतुर्यपूर्वोक्तवद्विधासायकसंस्कृतोपमइतित्रयोथतत्कालजाः यानारात्रिघटीस्फुटीकृतघटीयंत्रणबुधारवेः कार्यमध्यविलग्नमत्रविधिना लंकोदयैःप्रस्फुटं ३५ तन्मध्यमाहिमगुराहियनदृक्कर्मसंस्कृतदृतीरितमार्कैः प्रस्फुटास्तमध्यलग्नकालयोर्मध्यमांतरमिषुहिमगोस्यात् ३६ दक्षिण बाणभावयश्चेद्धिभगणाद्विधितःपातः पुनरप्येनंपातंज्ञात्वाकालांतरेगतिः कार्या ३७ सूर्योच्चवद्दृच्चमांदंज्ञेयंगतिस्तथैवाच्चा अनयाभग णाः साध्यामहायुगेब्रह्मकल्पेवा ३८ वक्रवक्रवरवरैकपर्ययपूर्ववद्दिनगणंसमानयेत् तन्महल्लघुनैक्यसंहतंतेनकल्पभगणांश्चसाधयेत् ३९ वेधसिध्यरवगमध्यमांतरमंदशीघ्रफलसंस्कृतिः सदा यत्फलशीघ्रफलसंस्कृतावपिसतीकवलंभवतिमंदजंफलं ४० निजाभुनीचोच्चसमे खगेंद्रफलस्पनाद्योपिनमध्यतुल्यः स्फुटग्रहस्याद्यतएवमंदसंज्ञंग्रहस्याप्यपरंचकिंचित् ४१ स्वशीघ्रनीचोच्चसमेभुनस्याच्छीघ्रफलंन्योमच

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

-रधुवृत्तं तदास्फुटोदयमस्तमयोदयतन्मध्ययोरंतरमत्रभांशं ४२ भोगस्थिमंत्रिषुरुवेपुरतःस्थितेषुमध्यग्रहा।त्स्फुटरक्षोत्यक्रवदृष्टः दृष्टस्थितेष्वधिकोन
ततस्त्रयाणांपूर्वस्वलोच्चमिनतुल्यमितिप्रदिष्टं ४३ मांदाभावमंदनीचोच्चतुल्यंखेदंज्ञात्वातन्मितिःसाधनीया दत्यज्ञज्ञोऽस्वतुल्याकुजस्थाज्ञयाता
स्यांतद्गतीसाधनीये ४४ यावत्कालंसूर्यतेग्रस्थितास्मात्तावद्दृष्टाभ्रष्टसंस्थासदातो तस्माज्ज्ञेयाःपर्ययाःसूर्यचंद्रस्तुल्याःकल्पसाधनार्थंज्ञरंध्राः ४५
मितोदयाद्यातघटीप्रमाणंस्वछायपोळंगणितेनयस्मात् तद्भिगर्भस्थनरद्युयातंनथाघटीयंत्रसमाधितंस्यं ४६ अंतरेणदिनयातयोर्यदायोतना
निकुदलोन्मितानिचेत् किंतदाद्युनिशानाडिकामितेः कक्षिकाफलमिहानुपातनः ४७ तन्महत्वलघुतत्फलखंडकंमध्यमाज्ञचलकक्षिकानया भाक्ति
नागगनकक्षिकाभवेच्छुक्रतुल्यचलपर्ययोन्मितिः ४८ एवमेवबुधशीघ्रपर्ययाज्ञाधयेदितिसवासनास्मना मंदतुंगरवगपातपर्ययाः पूर्वसूरिवचने
नसाधवः ४९ गतिसमुद्भवयातसमागणस्तराणिभिः ५२ गुणितागतमासयुक् स्वगुणसं ३० गुणितः सलिधिः पृथक्निगदितादिकमासमसाहतः ५०
इनदिनागताधिकमासकैर्गगनवह्नि३० गुणैः सहितः पृथक् युगमवावमनासरतादिनः ज्ञाशिदिनासगतावमज्ञोधिनाः ५१ द्युमणिमध्यमसा
वनमानत्तोदिनगणोरविवासरपूर्वकः स्वदिनाधिकमासशोषताधिकतयावयवंहिपरित्यजेत् ५२ यातःसौरःसमागणोरविः १२ गुणश्चेत्रादिमासा
न्विताखिंज्ञा ३० घ्नाः सतिथिर्भवंतिदिवसाःसौराःपृथक्स्वस्तुतः संसाध्याधिकमासकानदिनमयेस्तर्युक्पृथगस्थोगणश्चांडस्यादनुपातजैःस्वदि
नहीनोभवेत्सावनाः ५३ स्यात्सौरवत्सरमुखंक्रियसंक्रमादातच्चैत्रमासमुखयोर्विवरधिज्ञषं त्यक्तेनतनरविवत्सरवक्तस्यादृक्गणस्तदधि
कोपरथात्प्रीष्टात् ५४ न्यूनाद्दशंतुनिशीथमध्यनिध्यंतयोरंतरगंमदेव त्यक्तेनतनहनिशीथकालेदिवागणास्माद्भहसाधनंच ५५ भगणसं
गुणितेष्टदिवागणात्फलमिलाद्दिवसैर्वलयादिकं भवतिमध्यरवोरजनीदलसंतिदज्ञाननपट्टणकुग्रहः ५६ स्वांघ्रिशक्रज्ञान१४२५ ज्ञाधिनोभवेन्न
ज्ञालिवाहनशकाब्दसंचयः संगुणः स्वगुणेनयोनितः स्वपक्षणाद्रदिधृवोभवेत् ५७ भादिगुणः शशधरैश्चतयोदिनेज्ञाः षट्सिंधवोंबरयुगा
ब्ध्यहिसागराश्च भौमारसाः शशिभुवाब्धियमानवांगवर्गाबुधेथशशिरद्युगपसतुल्याः ५८ पंचाब्धयोथतईत्यगुणस्तुरूपंखेभयमाः षडथभृ
गुणामहींद्रोध्राः पंचेंदवः शिवमिनाद्रिशरामतंगवेदाःज्ञनेःखमिनसूर्ये खवाणसिद्धाः ५९ इंद्वृक्षकरखभुवःकुवेदाःखंवेदवाणास्तममोथ
सूर्यं नंदेंदवश्चंद्रयमामहज्ञाःसिद्धाःसमज्ञोथदिनादिकोयं ६० रूपंपंचकदुरामाःकुरामाःसिद्धाःसिध्यादिगुणाश्चंद्रयुद्धा रुद्राबाणारामारामा
बाणाश्वसिद्धाःकल्पाद्याःपर्ययास्तेगुणाभ्युः ६१ सेषारवेरसखऋक्षमहीध्रवेदानंदानवेषुदहनाद्रियुगानिचंद्रे रूपंत्रयोयुगगुणाक्षितिनेत्रि
वेदाबोधेचरूपंवरवतत्वपुरंदराश्च ६३ पातंबरंहरमितानवरामसंख्यारामर्षबोधशरदिक्शनयोधृतिश्च रामेषवः खमितिवारमुरोथशुद्धौति
थ्यादिकोयमनवाब्धियुगाग्नयश्च ६४ चैत्रादियातनिथयोविगतत्तुरुद्रहीनाःसमाधिपघटीरहिताहिनाघः वारोदयेविसमाधंगणांत्त
शालंकल्प्यादिनोघइहखेचरसाधनार्थं ६५ शुद्धोघःस्वगगनषड्द्रवेनहीनोरवंशनिजनगा ऽभागलिप्तिकाश्चः वेदाश्चयविलिप्तिकाः

नकाप्तेःखेटानांफलमिनगोर्कोनसं ६६ स्वगणोगुणचंद्र१३गुणः पृथग्दशा०गुणोनगवह्निनगो३३० धृतः फलंयुतःसविधुर्लवपूर्वकोदिनगणाहि
स्वानविलिप्तिकः ६७ निजनिशाकरनक्ष२७लवान्वितंदिननगणस्यदलंखवधूर्वकः विचरणद्युगुणंनवसंयुतंविकलिकास्फभवास्तिनंदनः ६८ द्युगुण
संगुणितार्णवः ४संमितिर्बुधचलाच्चलवाःखवाराः५० हृताद् द्युगणतोनवंलब्धकलान्वितावाविकलिकास्फगणंनवज्ञोधिताः ६९ स्वगणस्त्रिगुणोर
नरव २०भाक्तितादिनगणात्यतितोविकलाऋणं शार ५समाहतवासरसंचयान्मितिकलाहिपुरंदरपूजिते ७० सितचरेर्कफलंदलान्वितं गतज्ञतांशा स्व
गुणाष्टलवेनयुक् स्वगुणे ३०हृद्युगुणालवपूर्वकोगणरवभूप१६० लवाद्यकलःशनिः ७१ दशा०सादिनोघालवाद्यंविधूच्चंस्वकीयत्रिभागोहताद्द
र्गणेन कुवेदा ४१ शयुक्तनयुक्तंकलासक्रमायातमज्यस्यपातंप्रवक्ष्ये ७२ दि०गुणंतस्त्रि३हृतोदिनघ्नः स्वाक्षतिभागवियुक्तलिकाद्यं चंद्रतम
स्फलेयुतोनः स्वधृवकोदयद्युचरास्युः ७३ अत्रविभगणाः५ चंद्रभ १ भर्दिन २० द्युगुणःसगुणिनेष्टदिवागणादित्यादिनासाधितोग्रहोनन्म
ध्यमज्ञातज्ञातकल्पनति अज्ञातग्रहभुक्त्याविज्ञातग्रमितिर्गुणिना ज्ञातग्रहभुक्तिहृतालब्धमविज्ञातखटस्यात् ७४ अलब्धाधिमासःस्फु
टालप्यतचेत्तदारवत्रि ३० हृध्यादिस्फुटिविंशुद्धा ततःसावनीयोब्दमध्यदिनाघःप्रयाताधिमासास्तदारूपहीनाः ७५ सूर्यसंक्रमसंपर्कोत्तद्विमा
सस्यशुद्धतो तद्वियोगादशुद्धत्वमधिकत्वंचजायते ७६ मेषार्कःसंक्रमोयत्रचांद्रमासप्रजायते सुमासोसमधुसंज्ञस्यान्माधवाद्याहृषादिषु ७७
चांद्रहादशमासकैश्चतिथैर्यमिः श्रीकृदब्धिसंख्यैःस्तथानाडीभिस्त्रिभिरग्निसायकपलैः स्यात्सौरवर्षंयतः १२।११।३।५३ एतस्मिन्नविवत्सरेयदधि
कंस्यादृतृध्याततोमासैःसार्धरदान्मितैः ३२।१५ धिकमास्त्रिशाग्नितिथिर्मध्यमैः ७८ एकंचेदवनीदिनंदिनमणेस्यान्मध्यगत्यातधारज्ञोवि
रविमासकंयहिमकृन्मासस्तमत्यंतरे एकंस्याद्विमावनंयदितदाचक्रेकिमेवंविधोमासादप्यधिकारवैरधिमासत्वमार्चदंतोन्मितैः ३२।१५ ७९॥
शशिगतमंडलनाडिकांतभासः ससूर्यंद्युसमागमंतः तदंतरंचेद्विसंक्रमस्यात्तदासशुद्धस्त्वधिकोन्यथातो ८० इदंयथोक्तंक्षितिगर्भगाणां
कुपृष्ठगानामथसंप्रवक्ष्ये यःसाधितोदर्शविरामकालः स्फुटाभवेल्लंबनसंस्कृतोत्र ८१ यतः स्फुटेदर्शविरामकालेदृक्कर्मसंस्कारविशीतरश्मि
कुपृष्ठगानामथनिश्चयेनस्यान्नहितद्भालविरोधदंति ८२ खाभ्रखाभ्राष्टभूमि१८०००० र्गतंयत्कलेस्तएमेस्तस्ययातेष्ठयोरल्पकं तद्भु
वापावकः सिद्धसंख्यहतं १।३।२४ दृग्यमैः २२खाग्निभिः ३०खांकदे०वेदाग्निभिः ३ ८३ नंदनिघ्नायुतेना१०००० स्तभागेयुताःसूर्यसोरावनीजाः
परवर्तिनाः रक्तमत्वग्रहाणमननस्फुलंप्राहदामोदराचार्यएवंबुधः ८४ लंकातः शरसूर्य१२५ योजनगताकन्याथकांतीरदेः ३२स्वामी
रवाष्ट८०मितनरवस्त्र२० सगरोमरुद्गिरिसंज्ञभिः ७५ पर्यत्यष्टभि ८ रुत्तरवद्दशभिः ९०स्याद्दुत्सगुल्मपुरवास्ते ५० रुज्जयनीपुरंदशकुभि
११० तस्मात्कुरुक्षेत्रवकं ८५ तस्मान्मरुर्याजनैः सत्वनागे८२५ रवंभ्रमेमध्यरखानिरुक्ता रेखापुरस्वनगरांतरयोजनाख्यः खेचारिणां

दिनगतिगुणितविभक्ता स्पष्टेनरूपरिधिनाप्तकलाधनर्णे मध्यग्रहेतरपरपूर्वसंस्थे ८५ स्वपुरनगांतरयोजनैर्योजनैः स्यात्परिधिकनियोजे
कल्पितः प्रस्फुटोसौ अवनिपरिधिमानसंख्यजीवाविनिघ्नत्रिभवनगुणभक्तंतस्यमानेनिरुक्तं ८७ प्राक्तामयातिरुगमानसमीरितास्तुर्यावासना
कृतिसंविस्मृतिशंकयेहा संक्षिप्यग्रहं विहायपिबंतिसारंस्वयंमंथांरुबलयेविबुधारसज्ञाः ८८ इत्थं श्रीमन्नागनाथात्मजेन प्रोक्तंतंत्रज्ञानरात्ते
नरम्ये ग्रंथागाराधारभूतेभक्तेतरसर्यादीनांमध्यमानांनिरुक्तं ८९ इतिश्रीमन्नागनाथात्मज ज्ञानराजविरचितेसकलसिद्धांतवासनाविचारचंचु
रश्चिन्नचमत्कृतिकारणिसंतंत्राधारसिद्धांतसुंदरमध्यमाधिकारः प्रथमः संपूर्णः ७ ७ अथजननविज्ञानयानपाणिग्रहणमुरवध्वनिर्ल
घुमंगलेषु स्फुटतररवचरैः फलप्रधानंस्फुटमनरवबदामितादिधान १ पंचाकृतयानवधिवेदाश्लोरंतुमिताः खदंतनागाः बाणाब्धभवाः शरेंदु
विश्वेविंशत्यसमुवांकभूहयास्माः २ आशांकभवस्त्रिगोब्धपक्षाः सप्तर्षांकृतयः कुरामासिद्धाः भूतेभशरश्चनेार्थजीवाः पिंडस्त्रीणिनवानरास्पपिंड
संख्या ३ वस्वद्रिनवाब्धिनाब्धिनागत्रिंशच्छलनगेंदुरामसंख्याः अंगेषुरदाः कुदस्त्रदेवाःपक्षाद्रित्रिगुणाः क्रमेणजीवाः ४ गोब्धाब्धियुगाः कुवह्निदे
वलोकामंगकवह्निदेवरामाः आसांतुविलोमतांतरस्थतुल्यास्युर्विपरीतभाविकार्याः ५ वृत्तेचक्रदलायतेपरिधिषट्नंदांशकैरंकितेभाग्यैरवभयत्रि
कुयोरापरिगाजीवाविधयाः क्रमात् तास्युस्तत्रगजाब्धिभिः परिमितास्तत्रेवतासाधतुंष्यात्रिंत्यानिधनुर्गुणांतरगतोज्यायाक्रमज्यानथा ६ आद्य
खदंभगणकलिप्तषण्णवत्यंशा ९६ तुल्यंप्राहुः कर्णः खिभवनगुणः कोटिराभ्यामियंचेत् त्रिज्याकरणेभवतिशरंद्रुत्र २२९ तुल्यविभक्तलंबस्थूल
प्रथमपरयाज्ञेययोरंतराले ७ कोटिर्दिग्भीत्रिति थीविहृताजायतेचांतरालेतत्संयुक्तात्प्रथमदलतः स्याद्द्वितीयतथैवं यद्यात्प्यांतरयुतिदलयो
तरंतत्स्फुटंस्यादवंसर्वण्यंपिगुलदलाघुद्भवंतिक्रमेण ८ योमूलदोर्वृद्दलतारिखलानिजीवादलान्यानयनिक्रमेण मन्यामहेतंगणितज्ञचक्र
मचक्रचाराकलब्धवंद्यं ९ पदानिचत्वारिसरार्विहृत्तमुख्यपदन्यापचयः क्रियादः भवद्वितीयः पचयः स्तृतीयस्तृदृश्यतुर्थपचयाश्रुनेच १०
मुजांशकानवति १० कोटिस्तयोः कलाः पंचयमाब्धिभक्ता फलान्मिताज्याविगतेष्टजीवांतरघ्नाधाद्धरलब्धयुक्तयात् ११ जीवाविशेष्यतरनेत्र
यमघ्नशेषाद्यातेष्टखंडविवरेणहृतात्फलंयत् यावत्तमा शोधिभवतितमाविकातत्संख्याहतात्सनयनाभ्रि २२५ युतंधनुःस्यात् १२ रागसीणि
सिद्धाब्धिदस्राः कुदस्राः नवाब्धानपास्त्रीदंवः खेदवश्च तद्भागानिरामालघुन्यांतराणि २५।२४।२३।२१।१८।१५।१२।९।६।३ भुजांशानवा भाग
तज्याक्षघ्ने १३ अथावाहतगो हृतंयात्खंड्यंतज्याभवेत्तत्खंडानिजह्यात् नवघ्नाद्विशेषादयातात्फलंयंवि द्धाद्धांकनिघ्नांक युक्तधनुःस्या
त १४ मांदकेंद्रमंदतुंगनखेटः शीघ्रकेंद्रशीघ्रतुंगखगानं शीघ्रकेंद्रमधज्रकादिसंस्थस्वर्णमांदेःस्वेधनेस्वंफलंस्यात् १५ मांदेंदस्यमद्भनीचवल
येक्षिभागाः शरा) शक्राः परिध्यंशकाः शीतांशार्दहृताः कुजेशरनगाः सौम्येखरामांशकाः गीर्वाणेड्यगुरोः सुरादिनकराः शुक्रस्यतानाचानेः केंद्रयुग्मपरां
तभोजपदगविज्यंशशक्रारवेः १६ ज्येशानाः शशिनोदशाः सितिसुतान्नेत्राब्धयोज्ञस्यनोदिग्वह्निमिताभृगोंकरहिताभानंगवेदाः क्रमात् भौमा

ज्यंचलनीचतुंगबलयेभागाः शराभ्यस्विनोगीर्वानेंदुमितानभोनगसमाः पक्षांगनेत्रोन्मिताः १७ गोरामाइतियुग्मकेयविषमेभौमादिबुज्ञस्विनोदं
तस्मायमपर्वतागगनषण्णेत्राणि पूर्वाब्धयः दोर्ज्यांकेंद्रभवाहृतानिजपरीणाहांतरेणाहृताव्यासार्धेनफलानयुक्तपरिधयः स्वोच्चाधिकानाः परे
१८ स्फुटपरिधिगुणस्वकोटिदार्ज्यभक्तब ३५० हृतनिजकोटिः फलंस्तः मंदभुक्तफलकार्मुकंहिमांशुभवतिफलंकक्षिकामयंयद्धत्य १९ यद्वारवगाना
मधुकेंद्रदोर्ज्यावदाहतासप्तरसै ६७ विभक्ता फलंकलाद्यंपरिधिघ्नमवंसज्यार्थमंतन्मंदसंज्ञकंस्यात् २० त्रिज्याशकोटिफलयोर्मृगकर्कटादौकेंद्रमे
णयुतिरंतरकंविधेयं तद्दर्गबाडुफलवर्गयुतेष्वमूलंकर्णः कुजर्भरवचरांतरसंमितस्यात् २१ आसन्नमूलेनहृतात्स्ववर्गोलब्धेनमूलंसहितंहृ
भक्तं भवेत्तदासन्नपदंततापिमंदुर्मंदुः स्यात्स्फुटमेवमेवं २२ त्रिज्यागुणंभुजफलंचलकर्णभक्तंतदुच्चकार्मुकबलाः फलमत्रशीघ्रं एकेनसूर्यशशि
नोमंदुनारविलनस्पष्टापरफलचतुर्थ्यसंस्कृतास्युः २३ मध्यस्वचंचलफलंस्वदलंधनर्णेहृतातनोमंदुफलंदलितंचतत्र तत्संभवनमंदुनासक
लेनमध्यमंदः स्फुटः स्फुटतरोरविलचंचलेन २४ सम्यग्मंदफलस्फुटाच्चलफलंयत्साध्यतेततत्स्फुटंनेयं: प्रथमंमंदुस्फुटतरोमध्यग्रहाल्लघुला
न तस्मादाशुफलार्धमंदजफलार्धासंस्कृतान्मध्यमाज्जातंमंदफलंभवस्फुटमलंकिंचित्रमत्रक्रमे २५ मांदेंदुगतिरत्रदोर्गुणज्यांतरेणगुणि
ताग्रचंदलत्व संस्कृटः परिधिभिः समाहताभाज्ञा ३६० हृन्मंदुगतेःफलंभवेत् २६ नक्रकर्किमुरवकेंद्रतः फलंनानयुक्तनिजगतिर्मंदुस्फुटा तां
विशोध्यचलतुंगभुक्तितः दोषमत्रचलकेंद्रजागतिः २७ साहताशुफलकार्मुकागमेज्यांतरेणविहताग्रजीवया कर्णहृत्त्रिभगुणाहताच्युनाशी
घ्रकेंद्रगतितागतिस्फुटा २८ नक्रकर्किमुरवकेंद्रतोमंविशोध्यावशेषविलोमागतिः खेचराणा महद्वीरवीर्द्वानशीघ्रोच्चनीचतथावक्रतानतिपूर्व
निरुक्तं २९ अतिदूरगतः स्वशीघ्रतुंगाल्लुलवक्रगतिंग्रहस्तदानीं चलकेंद्रभवाद्भमध्यिभूपाः १६४ हृतशाक्राः १४४ स्वगुणेंदवः १३० त्रिभूपाः
१६२ ३० शरहृदमिताः ११५ कुजादितस्तुरहिताः स्वांगगुणाः ३५० स्वमार्गभागाः गदिताधीकहीनभागलिप्ताविहृताकेंद्रजवर्गतागताहाः ३१
सौरंबाडुफलंहृतंस्वगतिभिः सर्वत्रलिप्तोद्धतं २१६०० स्वर्णदोः फलवद्दृस्फुटरवेरभ्युक्तमेस्यादतः संयुक्तायनभागभास्करभवा ३२ जीवाजिन
ज्या १५० हताचित्रयाप्तामपसिंजनीधनुरतः क्रांतिर्भवेद्क्रोलदिक् ३३ सचलनदिनमालिसौम्यगुणायस्फुटहिनकिरणविभागयुक्तदृशा ५० हृः अनुप
मगुणभवनंखुग ४ भ्रमपगुणंपरिभाजुजावर्गयंतिसंतः ३४ क्रांतिज्याकृतिवर्जितात्रिभवनज्यावर्गतोयत्फलंदृज्यासापलभागुणोपमगुणः स्व
र्यं ३५ हृतः कुज्यका युज्याप्राग्जिनजीवयाविगुणिताकुज्याचरज्याभवेत्तच्चापंचरसघ्नमास्तमनयोस्तद्धसासाम्यतरं ३४ खेटस्पष्टगतिर्हृ
ताच्चरपलैः षष्ठ्या ६० धृतारवेश्चरस्वर्णप्राप्तविक्षिप्तिकादिनमणेरस्तोदयोगोलयोः नाड्यः पंचघ्नवः १५ ध्वरणसहिता हीनाउदग्गोलमेगो
लेऽर्कोनिशादलनिगदितव्यस्तुतदक्षिणे ३५ खरकररहितामृतांशभाद्युमणि १२ भिरंग ६ मितैः पृथग्विभक्ताः गतितिथिकरणाद्य

तोविशोध्यान्वितहरतोऽनुपातेनस्फुटाः १६ करणमथविरूपमद्विशोधमभिहतंतुदशावासोनरार्धात् स्थिरशकुनिचतुष्पदारण्यनागग्रभृतिं
चतुष्टमेवयोज्यनीयं २७ इंदोर्लवाःसरविचंद्रलवान्विनिघ्नाभक्ताःपृथक्खरवयुगंगतघ्नानियोगाः शेषंखवेदाब्धिरव२०हतंरसघ्नागं८००तस्तत्यक्ता
हतंस्वगतिद्युदिकास्तदीयाः २८ नक्षत्रोदयतः कुजेग्रहविरामारंभदेशांकुतुल्यंस्वकोदुडंडलस्थनसमास्तमादिभोदयाः एकद्वित्रिभमित
नीहृतनिजक्रांतिज्यकावर्गकोविश्लेषोथपदानिघ्नत्रयगुण२४३८ क्षुण्णानिनान्वाहरेत् ३१ स्वस्वपुन्यकयाघ्नचापमितयः स्वादाविशाख्याःक्र
मादराद्युदयाः क्रमात्क्रमगताःप्राग्वानिरक्षेपुरे एकाद्यत्रिभवायुखाब्धिरदलैरूनाधिकास्युः क्रमाद्यस्तथैरुदयाः स्वकीयविषयेयस्यांविलग्नमा
श्रयात् ४० पादोनार्कलवापमांतरहतंयद्वात्यंततिर्यक्स्थितावाद्यंतात्रियमीनयोरुदयः स्वल्पैः स्वकीयैःपलैः तोनंदापमभागकांतरहतंयद्गोकु
भयाद्यूनावुदयप्रसाधकतरंगतायुतोनंक्षितिः ४१ राशेषत्रयमेविलग्नबलयुक्पानिजास्तुजाद्यपुत्रबलयुक्तेदिशोदयाः प्राक्स्वदादयभाग्यपू
र्वमपलैन्यूनरुनाडीफलयोमाग्र्या ३० सिंहतरुक्रमेषपलराशलवाद्यंतनुः ४२ मधाद्यरविशुद्धभेवनयुक्तायनांशोनिनंलग्नसायनसूर्यलग्नविवरेकालःपलादि
मवेत् राशाष्टद्युनार्कतत्समयोत्थमनुकार्ययुतावकेंगतातदंतरलवनिघ्नादयः खाग्नि३०हृत् ४३ विषुवद्भलवाश्चलत्यजादिस्वतिनस्मिन्नवहानिरद
पुरस्तात् अपपचारिणिचापरत्रयांतिप्रतिवर्षनसमस्तनायनांशाः ४४ मध्यमभार्कहरणागतसूर्ययोर्यद्यायांतरंभवतिसायनसंख्याभाग वर्षानयनकलिका
तरमत्रदृष्टप्रत्यक्षतत्फलमनुचरापमसाधनार्थं ४५ त्रिंशद्दृष्टापरिमितंदिनमानकल्पनहृत्सरार्कविषुवद्दिनसूर्यवार्यवं भागांतरंभवतिसायनसंख्याभागनघ्नस्व
तादृपमलग्नचरादिसाध्य ४६ यत्रस्फुटानयनमाप्तमुनिघ्नणेनहृद्यप्राग्वत्परघटीविषमत्व मेत यावत्तनानिगदितावपुरानयनोक्तराशिकादिभगमा
पिनदाधस्यात् ४० इत्थंयोमन्नाग० मुक्तंयातारवचराणां ४८ इतिसिद्धांतशेखरेसौरकरणाध्यायोद्वितीयः २ ३ सद्वासनाऽऽत्मसमसंवृपलुद्वरस्यच
क्षिज्ञानलग्नगोलतरोःपरस्य दिग्देशकालफलनाफलसाधनायोक्तिप्रश्नसज्जमधिकारमथाभिधास्ये १ अभःसमीकृतमहीतलमास्थितस्यलोयादिनाधघटिका
समसमस्यशंकोः याम्योत्तरापवतिसंवतुल्यमध्यच्छायस्यतस्यपरपूर्वदिशाभवेतां २ उच्चंगभागसमलंबितकर्णकोटिकालनिवेश्यविधिनासरलोत्तराशंको प्रो
द्यद्दिशाकुमुरीषपरिधानदयाह्यस्ताग्रकालनतिचापलवैदिगंद्री २ स्याद्दार्कणीकथितकर्णगतार्धकर्णकालश्रवेदिनविशोध्यपतिं नशापरार्धकुभागवतः क्र
मेणसाम्याग्रमवतिचेतिहरिद्दिशान् ४ कन्यामीनांतस्थितमायनांशाभानामथाक्रमात्सप्तमयं बाहुःकोटिर्नाक्षिकर्णोत्रकर्णःसत्रयाद्यंसत्रमस्फाद्वयु ५
भाभस्यस्पालवसमचपलन्यावाहुःकर्णोक्षमिगभोसमध्य त्रिन्यालवत्यात्रकारिनिरक्षपश्चिगभादसंनीवाद्यगेय ६ पूर्वज्ञानाकुन्यकाबाहुरूपाक्रांतिज्यास्फ
लंदिशयात्रकर्णः एकाबाहुःकुज्यकाज्यापमज्ञानरज्यास्थासंकुचदुन्नबाहुः ७ आद्याबाधयादिरंवंदहिकोटिःकर्णः क्रांतिज्यान्तथारात्रिनादाः आन्यावाधाबाहु
दुन्नबाकुःकोटिःकर्णःकुज्यकवद्दत्तात्य८ समंडलसंगनादिनाभादवत्संवःसमसूत्रशंकुरुक्तः भयमत्रहिकोटिरथकोटाश्रवणास्तदुन्निरक्षात्यमन्यत् ९ उद्दुन्न
शंकुरहितःसमनाथकोटिः कुज्याननदुन्निमितः श्रवणःस्पष्टाश्च अयादिस्वदृमिहसंगितिज्ञायमन्यवद्दृश्यभमनुरस्फिहितदुन्नश्च १० तेष्वंत्यवाज्यसमदोःश्रु
तिकोटिमानमत्रशरिकर्णपरज्ञात्यभुजादिसाध्ये दोःकोटिवर्गयुतिमूलयुतःश्रुतिःस्यात्तद्वर्गविश्लेषपदंभवेत्कोटिः१० अथभावाकमिश्रनीवावनिर्ज्ञानं

75
1917

नितनदुन्निशंकोटिः सममंडलशंकुरत्रकर्णःसमरेतोत्तरयाम्येगपिसूर्ये ११ शंकुसमेकोटिभुजोक्रमेणचेदक्षकर्णःश्रवणेनदानीं चिन्यामिवेन्निकाविनिलंबनी
वापलज्यकस्फुटकोटिबाहू १२ उनदिनदलभाश्रुतोभुजोभाग्रवतिनदाविभाविकाभुजोनाकिं फलमिननभागभाविकाभ्याःसमुदितवत्फलभाभकाःप्रसाध्या
१४ उन्नाग्रकाग्राग्रथमाग्यखंडरसः क्रांतिःसंयुणिताप्रभाभाः क्रांतिज्यकास्यादथवाचलिभ्वनदृश्यखंडस्फुटिभोविकाच १५ उन्नाग्रकाग्राग्रथमाग्यखंडान्यकां
शनान्यकंभयाद्यनानि अग्रादिखंडैःसमनानडध्रुवखंडनतोदनैरः क्रमाग्युः १६ अथस्वाविषयाग्रभाः सिंहासनासीनमिनत्वमाभंमित्रंविरिक्षायुतिरूनगशां
यानाभवेत्स्वनरपप्रभोयत्फलस्याशुपुमांवरद्यानमानं १७ सत्रं स्यानदृयादूनपलांतरलंमनुघ्नंवगतियोजनानि अवार्कः सिद्धार्थं ४।१५ आद्याछायादिनीया
पूर्वछाया अचक्रांतिज्यापरयादिचंदहतयोरित्यादिना वक्ष्यमाणप्रकारेणाक्षभानांक्षांशानानीयज्ञानानियोजनानि १८० अपिच नृक्रमुरवस्तमिनमंतहस
मानमनश्चितिनोमुनिराजः इंद्वादिशिद्युतिमीशसमानंपश्यतिनत्रवदाक्षजंभांभे १९ अथस्वं क्रांतिज्यानरयार्हचंदहतयोर्वर्गांतरंदृग्गुणंहारस्यान्नर
यदुन्नगुणितोबाहुभवेन्मध्यमः क्रांतिज्यामुजवर्गयोश्चविवरंनत्रघ्नहारहतयंनमध्यमवर्गहीनयुगनोमूलंचमध्यानयुक् २० शंकाक्रांतिगुणाधिकाल्यदृह
यद्यध्यंदरणाक्षनाम्यादिग्व्यागुणिनाद्युतिःश्रवणदृद्वाबुभवेदिहदिक् दिग्ज्याविज्यकयायदाद्युतिमितेकिंस्यान्यनीतामुजः शोध्यंऋक्ष्यतिनोनदाक्रमनयो
शोध्यंसचुच्यारिखलं २१ क्रांतिज्यानरयोरिष्टत्रवासनाभ्यांकः अव्यक्तभयानयंचतरलंतद्दाबुसस्कारितः स्याद्दारविवर्गयुक्फलभाघणोस्फुटकर्णक्ष
तिः क्रांतिज्याहतनिमंगुणाकंक्रांतिहताग्राक्रतिस्तत्समापूर्वाग्राक्रतिरत्रसाम्यकरणाद्दीनक्रियानोक्षभा २२ न्यासःसत्र्यो १।०५०।लघुन्याग्रकरणास्य
क्रांतिज्या ५२।नरः[illegible]।दिग्ज्याः [illegible] लब्धासक्षाः अक्षोनाः अपिच कन्यायाःकरपीडनंग्रहकलपूर्वदृतुल्याग्रभामित्रस्त्रीवक्रः सदवरमणिस्तारव
भूमध्यगः साचार्यज्ञकवीरयास्वनपतिर्यस्मिन्नरवतनुरंधारायाःकतियोजनभवतिमनद्दहिवक्रदिशि २३ सूत्रं दिग्भार्वारविसंगुणात्रिभगुणस्व
सप्तयुतिर्न्याइदन्यक्राग्राक्रहतिः पलघुनिहतान्यक्राग्रमथोभवेत् यक्काद्यक्रमथाहतिः शशिघुनस्यान्यक्रवर्गस्यतन्मूलंहारइतीरितोहरहतांमध्यार्धि
नस्यान्फलं २४ यक्रज्यासदलाग्रवर्गविवरंयोन्यंफलवर्गितेयक्रज्यासदलात्मकाधिकनयोक्रार्यावियोगस्तयोः तन्मूलंफलयुग्विषुग्धरहतंप्रागुक्रवद्द
ज्यकानचापज्ञहताचतुर्दशमितिः स्युर्योजनान्यंतरे २५ अज्ञानपत्तनपत्तन्यक्रयाविनिघ्नीविज्ञानपत्तनपलक्रनिरक्रभक्ताः अग्रामवेदिहतयोंतरयोज
नान्यास्युर्यायेयतियदिसेष्टदिनैर्हरज्या २६ अत्राक्रः५।२०।०।० छाया-४ क्रर्णः१८।२६ लघुन्यायानरः२०४।क्रांतिज्या २२ अक्षभा ३० अक्षक्रर्णः ३२
उन्नवद्यद्धारज्या-२२ योजनानि २६० भूगोलपरिक्षेपयोगोत्रमखिलंस्वस्तिक्षं पुरंतस्मादिष्टपुरंदिग्देशक्रयोर्नृक्षंडलंतुल्यमेत रज्ञानंत्रपुरद्वयो
नरलवसंस्क्रांतिनीवानरावाबुस्तत्समंडलांतरसंज्ञाःशंकोस्तत्समाग्रकाः २७ अपसरलवमौर्व्याविज्यायाश्च्यकादारपसरतिलवमौर्व्याव्यक्रयाक्रिंनदा
स्यात् फलमिनभुजहीनामेषुतावाग्रकास्यात्तरतलमिहसाम्यंयाम्यभागेक्रमेण २८ यदिरविमितकोटिःसाक्षभायास्तदाक्षानरतलमितबाहा
कोटिर्नीवाचलब्धं अविदिनभुजनीवावर्गतोन्यस्त्रिवर्गोद्यपसरतिलवकोटिज्याहतिः पूर्वकोद्याः कृत्यासमेतिदिसमीकरणप्रयोज्यावीजक्रियापस
रभागभुजन्यकार्थं २० अपिच रामागतिपुरात्पुरारिहरितेरामांकभागाभितेसन्मित्रेचस्मितेनगतः सदनुमाछत्यविज्ञाल्य छया दृक्षतिष्टदथादि

79
1917

सं० सि०

उदयः स्याद्दिनक्षिद्भयोरर्कभेदितयंऋनंशरवशादसायनांशयोगे १४ दृक्षेवचरांशकरयोरदयास्तकालेभागांतरंभवतिकालऋणास्तथ वेऽकपुरुषरहिताः
एकविंशभावादन्योपपत्तिरविलासगमान्नोक्ता १५ लंकाकुजयनगतग्रहचिह्नमेतियाम्योत्तरक्षितिजगादिनदाकदेवो तत्संमुखनिजशरग्रहबिंबम
स्माद्विवचिह्नमुदितंसमकालमत्र १६ तस्मादहायनगतद्युचरयनारयंदृक्समनाडनतोयलनेनरहारव्यं व्यक्षयदाक्षियनुलादिगनरवचिह्नमधोधरो
जिननखवत्यकवाकदेवो १७ तत्संमुखस्थविशाखायनस्वविवचिह्नकुजपरमिहायनदृष्टिकर्म व्यक्षोदिनंदिविचरायनकर्मसासदशापुनः प्रचलतिसि
नितप्रभेदान् १८ इत्थंश्रीमन्नागनाथात्मजे० रवेचारांशानुद्भवास्तानिरुक्तो दृक्कर्मापिप्रोक्तमुत्पत्तिरुक्तं १९ इतिश्रीसिद्धांतसुंदरग्रहद्दयास्पाधिकारः
अथस्फुटरामपचरत्यकादिनिमानुभावदिहरवेरमानुभा तत्रयातघटिकाःरवगोदयादृस्फुटसदृवशघनाडिकाः १ मध्यस्फुटकोनिरुक्तचरार्द्धनंदनरकंस
मन्निरिष्टे तृत्याणनः स्यायनदृष्टिरवेरल्पंकसादृक्षमतः स्वबाणे २ याम्योत्तरत्युचरादयास्तस्फुटनरकालसनाडिकाभिः उदनिखेटादिवसेनिशा
यां मधट्टस्मानरजेः पलप्तेः ३ तत्संपुनास्वचरयानाड्यागतेदिनवाधिगतानवंति तारणां ध्रुवकाऋणवसवः पूर्णाग्निनाष्टाग्नयः शून्यासाग्नि
रसाश्वशालऋतवस्त्र्यंकारसाशालवाः नागाज्ञानगभास्करानगदशाः पंचषुचंद्राविषयभातेगसिनयाग्निकुंजरभुवोनंदांकचंद्रान्मिताः ४ सख्याक्षीणि
नवाग्निनोष्टनवरंध्रवाः प्रतानाग्निवेदेष्वसमिताखषट्कयमलाभातंगतागमिनाः व्योमाकोन्मितबाहवः स्वदशनाअंगाग्निभानवास्वांसू
पियदायनांशारहितकालेनिरुक्ताभवाः ५ आशाभास्तिमुखत्रिकोणमदृशस्यो स्फारामहृद्यः साद्रांसेशकरापमतिस्फुटनाडिकाः शिवारुद्रघ्न नकी
ऋाविषमेचतुर्भुजनिभस्वपुष्पनिःप्रभसर्पाभमुनयोविथचविषमश्येण्यासमद्वदयाः ६ अर्कारुद्रमिताश्चहस्तसदृशभागाः पदोनंहयंभुक्तभगु
णाप्रवालमदृशास्त्र्यंशमस्तारेण बलिनिभाहिपदहयमधंयुक्तयमिहाग्निभुजयमलंगजाः ७ मदलकारायनत्रिलवषवागजरदविषयाग्निजिनिद्वि
षट् शरसमस्वगुणाश्चनिःकुंडलरसगुणाग्निलवः शततारके ८ विधिभनत्रिनयंकरनाहृयंभुजगाश्वरुणाब्धिपाधिषट् अपमंडलनः किलर
क्षिणेपरभुदादिशिचस्वशरांशकः९ लुब्धकभद्रवकारसवागा८० याम्यशरास्त्यविषयद्युगभागाः८१ कुंभभवस्यत्तशालभनंगा८२ दक्षिणबाणहाद्रिनु
रंगाः ८३ ८४ अष्टघावासनाश्लोकौ मध्याङ्कालेनिजयोगनारांसंभाग्यविन्यस्यनलनविधा पूर्वोक्तवनभलिकापथवस्त्वंकुमानांयसप्तकृणः
१० स्तंभः सनाद्विवसभासात्रिज्यागुणाभाश्रवणनभक्ता फलस्यचापंस्वनतोशकास्युर्यहोक्तवद्ध्रुवकाः शरास्युः ११ हरि२हरितमरीचिर्दिग्भिरार्वमि
ष्टः परादिशिनगभागरंगिरा अहिरस्मात वस्त्रिरथपुरुस्यावह्निभिः पश्चिमायांपुलस्त्यदिगंइहरारग्निभागः कनुच्च १२ ऋतोश्चकृतोविस्तुधिस्माद्य
पादर्थुगादोस्थिनाउत्तरास्युः शरांशाः मुनींनांकमात्संचबाणाः५५ कुबाणाः५१ रबाणा५० स्वप्रणभागुणा५८ वोल्वाःणाः५० १३ नभोगानि६०
खांगानि६० सर्पांगतिः प्राक्कालाअष्टसंख्यारतिर्वह्निनंदे उदग्यामतः स्वल्पमुक्तिस्वतोरवरक्षोणि२००० वर्षाणिचक्रचलत्वात १४ युगादि

81
1917

युगादिनाप्राक्फलनंभचक्रांशोन्मितं २० रवाग्निगनेंदुवर्षैः स्वस्थानबानंकिलयक्रगत्याप्रांशोन्मितेपश्चिमतश्चयानं १५ युगांतरंपरिवर्त
नानिशातघ्नषट्कं६० गतवत्सरैः किं खखदृष्टिशैलैः १२०० शातघ्नदृष्टघ्नं १०८ किंशेषवर्षैरितहृतदृष्टं १६ शेषयनांशाः परपूर्वभागधनर्ण
संज्ञा अपमादि -- अर्कोदयाग्रापमसाधितार्कस्पष्टार्कयोरंतरतोयनांशाः १७ रूपेद्वाविंशविपतिर्दुनमुग्बस्मदृदयाशरांशाष्टाग्निगंग
नगुणसंस्थरुद्रगतैः प्रजानाथलाच्यांशरमितलवैर्भस्मदृदयादृदग्बाणाः प्रोक्तोवसुगुणलवाः पूर्वमुनिभिः १८ चित्रायाः पंचमितरुनरतः१
स्यादर्थावत्सः आपश्चषड्भिरंशैरुनरभागैरस्तिचित्रायाः १९ ध्रुवमिनिमुखनारकापदेशनयनपदं ध्रुवउन्नतोक्षजाग्रा भ्रमतिचपरितास्य
मत्स्यपुच्छसमयमिवाकीलबद्धबालवत्सं २० इत्थंश्रीमन्नागनाथात्म० छायानाशाभ्रवाद्यनिरुक्तं २१ इतिश्रीमत्फलवासनाविचारचतु
रश्चिंतचमत्कारिणिसिद्धांतसुंदरनक्षत्रछायाघटीसाधनाधिकारः ७ ७ ७ राजापुष्करमंडलेदिनकरस्तीव्रप्रतापान्वितोमंत्रीतत्प्रतिबिं
बितमहतकलापूर्णः सुधामंडलः युक्तस्तत्करमुद्वहन्त्रिभुवनंतनोनिजंदर्शयन् दृष्टवापुरतः प्रयातितरणेहेतुंतमोवारिणि १ भानुश्चेत्प्रति
बिंबितोजलमियंदीप्तांशुगोलंदिवानिस्तेजानिशिकप्रभः कथमयोकिंसूर्यबिंबासमः गोलाधैरविसाज्वलंचसकलंनस्यात्तडागंयथाय
क्षार्धंकिलदृश्यतेतिगणकान्नाहूयः पठंति २ कमलगोलमयंशशिमंडलंकमलिनीसकलंविकसत्यतः नदिनसंमुखमिंदुनानिशंदलरवि
करप्रसरद्विमुज्वलं ३ मराःसुधामंडलमापिबंतिदिनपुरुहूप्रतिपन्मुखेषु तदवसत्यंनभवत्कथंवापुराणवेदागमशास्त्रमूलं ४ नवो
नवोयंभवतीतिजायमानोह्निकनुःसदुयाग्रमत्या प्रागहिदेवघुदंतिचेद्दः सदीघमायुःस्मिरतेनथैव ५ वदस्मरास्यंकराःप्रसिद्धाःस्पष्टयष्ट
तिकलाःक्रमेण सितासितेनक्रमशोहरंतितदधवाकृष्णमिदंमनंवा ६ अपमयोविवरंसमदिक्कयोस्तिरविदिशाकरयोर्युतिरन्यथा भवतियत्र
दिवाकरतः शशीदिगथसंस्फुटिजातमुजत्यका ७ युदलजडुमाश्चतिसगुणारविगुणाक्षगुणाससिशोधिता इहयुनायुदिहदक्षिणदिक्कहतान्
दनुलंबगुणेनभवेद्भुजः ८ रविमिनाच्चहिकोटिमितः श्चतिमुनिवेरुदितास्करवसिद्धय तपनहीनशशांककलाहतानवशतेःसितमत्रकलादिकं
९ नदिदुबिंबांगुलसंख्ययाग्रमस्योधृतस्यात्परिलंबयाज्यंगयं समावनस्यसमाख्यबिंदुविधायतस्माद्भुजमात्मदिक्कं १० कोटिंदिगंतादपरा
यनांचदत्वानदाद्यात्रुवणंभुजाग्रात विलंब्यतात्कालिकचंद्रबिंबंकाद्यग्रतस्तत्रदिशाःप्रकल्प्याः ११ कर्णानुसारापरपूर्वरेखानबिंबयोगा
त्सितमंगुलाद्यं कर्णांतरानीयमोन्नरांशीतरेणमत्स्यहितयंहितयंविलंब्य १२ तदास्यपुछापमसूत्रयुग्मसंयोगतोवृत्तमथाविधाय बिंदुत्र
यस्मिंधुबिंबमतत्तथारविंदुयुतंशशांकात् १३ स्फुटेस्मिन्पूर्ववदत्रसाध्यं शृंगोन्नतित्वंपरदर्शनीयं १४ सिद्धांतशिरोमणौसमुदि
नंकारभाष्ये भास्करेणोक्तं गणाधीश्वरतोदृग्दिवसचंद्रार्कयोगकुजे यस्मिन्दर्शनमेवनास्तिशशिनः शृंगोन्नतित्वंकथंयत्नोद्याधरतकुजापरिवि

थोकोटेरभावः कृतः १५ यद्याम्योत्तरहिमयगृहर्नाथयोस्तद्वत्तन्मरुक्तेनरणिर्भुजाग्रसहिताकोटिस्तद्वधस्थिता तत्रायेज्ञाशिमंडलंकथमि
तिप्राक्क्षयदोश्चरवेश्चंद्रविश्वगुणतोत्रनतयायाम्योत्तरत्वा-दिवं १६ सत्रंसूर्यसमुत्थितंत्रज्ञातनायास्मिन्विलग्नंतनोयद्वत्तेभवतीदृक्कं
दुकमलाकारंतुरङ्गीनंगाः तयावन्मितमीक्षितंक्षितितयतत्साव्विस्थनंसाध्यते दोः कोटिस्फुतिमार्गतस्तपनतः प्राग्वद्दिगंशास्थित १७ इत्थंश्रीम
न्नागनाथात्मजेन० शृंगोन्नत्यध्यायएवंनिरूक्तः १८ इतिश्रीसकलसिद्धांतवासनाविचारचतुरचिन्तचमत्कारिणिसिद्धांतसुंदरशृंगोन्नत्यधिका
रः ७ ७ इष्टदिग्जन्यरिस्फुटरवेष्टच्छायानंतनयनकर्मविधाय अंतरत्रकुलिकानिजगसारंतरणविदूताः स्वगयागाः १ एकस्वयदिवक्रगः
स्वगः स्वज्ञवक्रपरिलब्धवासरैः वक्रगत्यगतिकथवाल्पकभागैः नाथविपरीतएष्यका २ वक्रगावुभयरवटंचरायदाव्यस्तमाप्तदिनमः प्रच्छा
लिनो मंगनोस्तदृरवेटमार्गणः साध्यइंदुविशिखवानतिः स्फुटः ३ एकस्मिन्नकुजाः स्वबाणयोरंतरंक्षमितमंतरनयोः स्वस्वसायकरूपरित्थ
रवेरयोरंतरंस्फुटज्ञाशयदालमः ४ बिंबयोगदलतत्तदानयोर्भेदयोगदनपर्ववद्भवत बाणवारणगजेंदु १८५ योजनेमंगलस्यतनमस्मिनं
डलं ५ सोम्यमंडलमितिनवपिंडाः२११ पक्षपूर्णरसभूमिपा१६६०२ गुराः भानुभूमिकुमिनासिनबिंबे ११२ षड्युगांगनवबाहवइनेः
२१६४६ ६ व्यासधर्कर्णविवरेण हतविभक्तास्वात्यत्ययात्रिगुणयाफलहीनयुक्ताः कर्णाधिकेत्रिभगुणादथहीनएवंस्पष्टाभवंतिननुविस्र
तयोग्रहाणां ७ लिप्तामयान्यथफलादिकमंडलानियंचांगदलनवसायकमन्मितानि मं ५ बु ६ ग्र ७ श १० रा ५ प्राग्वत्स्फुरानिचविधायगुणेहता
नानि२ तानिस्युरंगुलमयानिचदृग्गत्वात ८ इत्थंश्रीमन्ना० संयोगोयंसाधितः खेचराणां ९ इतिसिद्धांतसुंदरग्रहयोगाध्यायः ७ ७
हरिहरितिमिरीचिरिंभिरंशैर्वसिषः परादिग्निगमागैरंगिरारात्रिरस्मात वस्फिरथपुलस्त्याद्वृद्धिः पश्चिमायापुलहहृदिगंशारंगिनभाग
कृतुघ्न १ कृनाश्वकृतोविच्छिद्यिस्थायपादयुगादोस्थिनादुत्तरोस्युःशरांशाः मुनीनांकमातपंचबाणाः ५५ कुबाणाः ५१ खबाणा ५० श्वब
ध्नमार्गणाः ५६ नलबाणाः ५७ २ नभोगानिखांगानि ६०।६० तयोंगतिः प्राक्फलाअष्टसंस्याइतिब्रह्मनंत्रे उदग्यामयनः खल्पमुक्ति
श्चेतयांखखखाणि २००० वर्षाणिचक्रचलनात ३ युगादितःप्राक्कलनंभवक्रभांशो २७मितेप्रोखाश्वगजेंदु १८०० वर्षैः स्वस्थायनांतंवि
कलवक्रगत्योर्भांशोन्मितेपश्चिमतश्चयाते ४ युगांतरंवंपरिवर्त्तनानिद्यातध्रुवद्वंगतवत्सरैः किं खखद्विशैलैः खातमध्युक्तेकिंशपव
र्वंगितिषड्गतघ्नं ५ शीघ्रयनांशाः परस्परंभागधनर्णसंज्ञाअपमादिमेद्य अर्कोदयाद्यापमसाधितार्कस्पष्टार्कयोरंतरतोयुनांशाः रूपद्व
विंशोद्धियतिद्गुनमुन्मथस्तहृदयाशरांशाग्निभिर्गगनगुणसंख्यैरुदयिताः भजानाथैः प्राच्यांशरमितलवैर्वधस्तहृदयाहृदग्बाणः प्राक्वत्समगुण

स्ताः पूर्वमुनिभिः ७ चित्रायाः पंचमितरुत्तरतः स्वादयंवत्सः आपश्चषड्भिरंशैरुत्तरमार्गस्वातिचित्रायाः ८ ध्रुवमिति मुखतारकापदेनयनपदे
ध्रुवमुन्नतांशसमांशाः क्रमतिचपरितोस्यमत्स्यपुच्छसममिवकीलकंवहबालवत्सं १० इत्थंश्रीमन्नागना० छायाभ्रुवाध्यायनिरूक्तं ११ चंद्रार्क
योर्जनमितविधुवतिपुण्यतुल्यांतरविधुवतायदिचंद्रसूर्यौ स्यातांतदासमकरात्पतनंसपातः सूर्यग्रहापमइतिप्रचदंतिपूर्वे १ ब्रह्मध्रुवासनदिनक
चंद्रयोगभवक्रभदलक्रमेण सवस्थतारख्यांत्यतिपातसंज्ञः पातस्तदूनाधिकपातलिप्ताः नवत्यभक्ताफलमक्षजातयादिनानितः सूर्यशशांकपाता
यातस्फुपातः परतस्तगम्यस्नात्कालिकार्कंदुशशांकपानाः ३ अन्य- मार्थे भवक्रकालस्यक्रांतिसाम्यंतुशरंप्रकल्प्य पदयदंदुर्विषमंसमंस्या
द्विपातचंद्रात्समभिन्नगोले ४ कार्यारवेःक्रांतिरथेंदुबाणस्तनतःप्रयोज्यास्विलबीजयुक्तिः यावत्तावन्मितमहविधोर्मध्यमक्रांतिमानंतत्स
स्कार्यानिजशरकलाभिस्फुटाक्रांतिरिंदोः सूर्यक्रांत्याभवतिहिसमाचेतिपक्षासमानात्फलंस्वमवतिहिमगार्मध्यमक्रांतिमाने ५ क्रांतेः
काष्ठर्नुपितः कार्यतद्वशांशात्मपूर्वेंदुप्रभवभुजयोरंतरंयुक्तियुक्तं शाम्बलब्धेः फलमितदिनैर्यातमध्यविधयाः क्रांतिःखंडैःखरवेदसमितः
१०सिद्धकाष्ठकुसंख्यैः यातध्याहाः पुनरपितदर्धनपातेंदुसूर्यैः प्राग्वद्भुर्यान्मुडुरितिभवक्रांतिसाम्यंक्रमेण ६ क्रांतिर्विधोः स्यादुपचीयमाना
सूर्यापमादप्यधिकायतः सा न्यूनाथवास्यादपचीयमानातदापिपातावपरीतएष्यः ७ त्रिलिप्ताधिकाः सिंधवः सिंधुगाशाविपादार्कसांकाः
कलिप्तादिनांशाः मघद्व्यगनागेंदवः साद्रिगमानखाद्यश्विभागर्युताः पिंडलिप्ताः ८ सशालत्रिलिप्तास्विदस्राश्वसिद्धाद्दशांशांतरेथक्रमांशाःप्र
दिष्टाः दिगंशाः कलाशैलवेदाहिनेंदाः शरार्चीदवस्त्र्यब्धिभूषण्णरवाश्च ९ युगाग्न्यश्विनः स्त्र्यब्धदस्राः क्रमेणरसांगाग्निरूनः पूर्णतारांशरस्य
ग्रहात्मायनांशान्निजांशापमत्यान्त्यकायाश्वबाणोनवत्यंशवाक्षैः १० भक्रांतिसाम्यसमयात्परपूर्वक्रांतिसाम्यमपरंतुतदात्यात वृद्धिगःस
यगद्वंदपमोयंहीनयुग्यदिङ्नेष्णतत्समः ११ यातमध्यसमयार्कचंद्रयोर्बिंबकेंद्रजनितापमाभमा बिंबयोगदलनोत्पमंतरंयावदेकविषयेप
मक्यता १२ मानकंखंडकलिकानिनचंद्रमध्यक्रांतिर्विधुः सनिजचंद्रविवर्तितःसन् लिप्तांचयांशागतिसंभजिता स्थितिस्यान्नाडयादिकंय
दूनवासरपूर्वभाग १३ मेदाक्रांतिर्निजभुजलवयक्तमानाः स्फुटेंदोः स्तद्विश्लेषः खरसनिहनः खंडभुक्तापविभक्तः एष्यातिथिः फलमित
दिनाख्यालिप्तार्कदुपातेः क्रांत्योः साम्यंमुडुरितिभवत्सन्मतानांसुगम्यं १४ इत्यंश्रीमन्नाग० पाताध्यायोयुक्तियुक्तंनिरूक्तः ७ ७
अथगोलाध्यायोलिख्यते दिङ्मानंगमकुतुंगपंचवृदनंविश्वकुलंबोदरंचूडारत्नमस्तस्मरहरमहाहारंकनीलांबरं स्वांतध्वांतहरंकलानि
धिधरंकोटीनरुक्तंदरनारीरूपमवाहनंगणपतिंवंदेपरंशंकरं १ भालयस्थकलानिधिर्मधुमिलद्भृंगवलीगंडयोः कंठेहिविलसत्यलंप

द्वयुगेगीर्वाणचेतोगणाः ब्रह्मापित्रिजगत्प्रियस्सरभवन्निर्विघ्नमभिद्येश्रीमन्मंगमूर्तिमाद्यमलपेतन्नौमिभक्तप्रियं २ यन्नामाक्षर
ङ्गिभिस्तुगतश्चंचत्कलावान्भवद्वक्त्रः स्वांतनिशाकरोहतततमास्तोयैश्चरद्भिः क्रमात् तत्वांतांभुवनेश्वरींमपिगुरून्सिद्धांतसत्सद्गुरूसज्ञा
नंदकरंकरोमिचतुरंज्ञानाधिराजःस्फुट ३ यन्नारदायगदितंचतुराननेनज्ञानंग्रहर्क्षगतिसंस्थितिरूपमप्य शाकुत्यसंज्ञमुनिनानिखिलंवि
वृद्धपद्मसदृविवृणोमिसवासनंस्वः ४ ब्रह्मार्कोडुवसिष्ठरोमकपुलस्त्याचार्यगर्गादिभिस्तंत्राण्यष्टकृतानितेभुगहवः खेचारिचक्रंक्रमः तद्
व्याकरवासनाद्युतरणेसिद्धांतयाताःकृताःश्रीमद्भास्करवाहनिश्चुत्तचतुर्वेदार्यसद्भास्करः ५ यश्चादिकर्मादिमियंप्रवृत्तावेदत्रयीदिक्षम
याश्रितंयत् तत्साधनायामनुपूर्णतंत्रात्संक्षिप्तरूप्ययनीयमेतत् ६ निपिद्धानध्यायाद्यखिलसमयंयस्यहिभवहृतारंभनायेद्विजगणि
जगुःपूर्वमुनयः तथानाऽकत्वेपरिणतवयसभवभागिनीदिशामूर्कर्मापलमितिचतिथ्यादिषुविधि ७ वेदाकारस्करस्वरापिजयतत्रानु
नगत्रस्ययद्व्याकरणंनिरुक्तमुदितंश्रोत्रंतथानासिका शिक्षाज्योतिषमीक्षणेकरयुगंकल्पोद्विपद्मद्वयंछंदश्चेतिषडंगवेदपुरुषाजया
र्थतःपाठतः ७ ज्योतिःशास्त्रंगणितजननप्रक्रियासंहिताभिस्त्रिस्कंधंतत्रचरगणितंतंत्रमुरुयंगणि निरुक्तं सिद्धांतोग्रहभवकथा
संस्थितिर्यत्रचागःकल्पमानान्यपिचगणितंप्राच्यतमार्षपत्तिं ८ प्रकृतिपुरुषयोगाद्व्यक्तिसर्गस्यप्रथमभवदहंकृतोहंकृतिश्च
ममभवदथतस्याःशब्दतन्मात्रमस्माद्गगनमथततोस्पर्शतन्मात्रसंज्ञं ९ वायुर्वायोरूपतन्मात्रमस्मान्नक्तस्तन्मात्रैरस्यानएव तोयंतो
याद्गततन्मात्रमस्मात्पृथ्वीचपासंहतिर्जातमेतत् १० ब्रह्मांडंतद्दरवर्त्तिविश्वंकर्त्तुःपद्मोद्भवनाभितोस्यलोकः शीर्षोद्योवदितदंडवद्धि
संज्ञाप्राणोत्थश्वासनद्वारितेचवेद ११ इंदुरस्यहृदयात्स्थितोऽवभास्करोनयनदेशनिवासा श्रोत्रतोदिगखिलदिशश्चसमुत्थाःसृष्टिमार्गप्रतिसंप्र
तिकल्प १२ लीनाःप्राक्प्रलयपुराणपुरुषयवायवः सकृतमध्यप्राणविबोधितास्तपुरुषात्सकाशात्ततोयत: भूत्यकत्रमहस्यमाणपुरु
षःसृष्टःसपद्मोद्भवस्तनदंभकल्पंयथाविरचितंतत्क्रियाथाच्युते १३ ब्रह्मादावसृजज्जलेनिजगिरस्तस्यासहायान्विधान्स्वांशनाड्यमरान्
नाग्निरिहयज्ञानंकपालद्वये तत्संकुलयज्ञलनियोत्यपृथिवीसरणाश्रितस्तांपुनर्वह्नेश्चनसमाविशेडमभवद्दायुश्चतद्भर्मतः १४ अत्रेवां
डकपालतःसमभवद्वेद्योभापितत्राश्रितोशास्त्रंबोत्यस्वायुनाडमकरास्तयोयमस्माद्भरत द्योरंडकपालतोथशाकलाक्षिद्वाद्भमारुद्रम
यःस्तामाश्रित्यदिवाकरांशसहितःस्वांशेनचांडंबभौ १५ तदंडगर्भात्समभद्विमांसुरिहांवयत्सक्षरिनंततोभवत तारागणास्तद्रुमा
दिशस्तत्तिमस्तद्विदिशश्चतद्वत १६ सरवालोकान्वाड्मनोयोगतस्समासेरणवष्टसंख्यैर्वयंश्च एवंरुद्रान्द्वादशार्कानपीत्थंविश्वंद

वान्विश्वकर्मासृजत्सः १७ अदधादलनंवसंश्वभोमरुतंरुद्रगणंनभस्यथार्कान दित्यैसमन्वितंविधाताशशिनंदेवयुतंदधारदक्षु १८
इतिचातपथवेदपरकांडाद्यपाठपठितइहवसिष्ठःसृष्टिमार्गप्रदिष्टः उभयविभवयोस्यादेवमीड्यविशोरःकचिदपियदिभेदःकल्पभेदन
वद्युः १९ इतिसृष्टिक्रमः कल्पोदितायुगमहीधरवेद४३४वर्षादिव्यैःशतनगुणित४३४०० रचितक्रमेण भमंडलार्कंवमहीधरखेच
राद्यन्यस्तानतामदवत्प्रयनिरिवलाग्रहेद्राः २० भूगोलःकिलवर्तुलोजलधयस्तन्मेखलावस्थितायस्मिन्वनगरुराद्रिनरवस्तियंक्रपृ
ष्ठतलं तद्वत्केसरदर्कदंवकुसमग्रंथिस्तथायंदधत्ववतिष्टत्यचलोवतारपुरुषरातातिभारःपरः २१ लंकापुरोपरिगतैःस्वचरैःसमंरायो
म्यकुजवयमकोटिगतस्यपश्चात् मायोमकंचवडवानलतस्तसाम्यवस्थादतोभवतिभूःखलुगोलरूपा २२ इतियमवनिकंडुकाकृति
मेसमुदितवान्हिपृथूदकास्तहेतुं नभवतिमयतः प्रमाणसिद्धः खलमृतयस्तमतोनमानयंति २३ भूदूरवत्यंचलकेन्मनासमान
तुल्योपलब्धिजनिकाप्रतियोजनंभूः यातुःक्रमेणकथिताध्रुवमन्मुखस्थतिर्यङ्मुखस्यचकपिस्थनिभातएव २४ उन्नानपादतनयाभि
मुखंप्रयातुःस्वार्धान्नतेभवतिदक्षिणतोभचक्रं सौम्यध्रुवोनमनमेकुलवाधिकस्यादस्थंड्योजनगतस्यनिजप्रदेशात् २५ सूर्यपूर्व
कुजास्थितिगतिमान्यातुःप्रवृत्तःपुमान्पर्वाशाकरसंग्रहीतसितकायत्रोभ्रभू१०योजनैः१०० यच्छशाद्रिपलाधिकंतुसमयंज्ञात्वास्व
कीदियोज्ञात्वातेनभहीहिकंदुकनिभाभूपंचसाहस्रिका ५००० २६ सद्गोलपदंपुराणपठितरस्तातथासंचतामपमिति
सकलातथेपुराणादिनोनानांतिरूपपत्तिविदितासत्कंदुकाकारता २७ मुकुरस्तनिभत्वंयत्पुराणप्रदिष्टतदवनिज्ञानभाग
स्यवनोभ्रमिगोले परिधिज्ञानविभागोदंडवद्दृश्यतेतः समइवमनुजानांभातिगोलोधरित्र्याः २८ मूर्तेकुधन्नरिभवेदनवस्थिकातः
स्वाभाविकागुणइतिस्थिरतास्थिरायाओघ्रयथानलगुणाद्रवतोदकस्यत्युक्तंहिभास्करकृतोतदतोनयुक्तं २९ गोत्राचारधराःपुराण
पठिताःशापादमःसंनुतेःकोदोषःखचरोदुपंजरगतावेदादितास्तेयतेः भमाचेदनलस्वलक्षणगुणःकिन्नोतदंशपुनस्तोयांशद्रवताय
थानलस्तंवदाद्यत्वमित्यादिवत् ३० धृतवक्त्रसरीसृपोपिगृध्रःग्रहरंतिष्ठतिखेत्यतीर्यएवं गगनेनकथंसकूर्मरूपः प्रतिकल्पंधृतभूरि
चित्यशक्तिः ३१ आकृष्टशक्तिश्चमहीतियत्स्वाधनोपनंशीघ्रमुपतिभ्रमिं आकृष्यतेक्यातित्पदुतंहिमहीस्थिताधारमनेकयंस्यात् ३२
भूगोलार्धेक्षारसिंधुपरिधिंभरुदवायत्रतिष्ठंतिनित्यं नूनंतस्यचोर्ध्वतान्यत्रदेत्यानाम्नान्याधास्थितिःसत्पुराणे ३३ इतिचन्नपतस्म
धःस्थिताः किंगिरयःसिंधुसरान्नराःखपतने अथनगुरवस्त्वचेतनेयन्नदधासंपतनीतिदृश्यतेतः ३४ नाशंकनीयमितिवस्तुनि

देशानेरात्सामर्थ्यलक्षणगुणाः कतिचिद्विभिन्नाः यद्वस्त्रशीतलकराश्मशिलाद्रवंति सूर्यांशुमन्निर्मलविलाः स्वनलप्रवृत्तिः ३५ ब्रह्माणि
वारिघृतरंतिहिंसुबुक्कारलाहसमान्मृयतिचात्मविदूरवर्ती उच्चैस्तरंभवति पवनवत्समुद्रनीरंयतोवतविचित्रगुणाः प्रदेशाः ३६ भाषा
कारात्सारसमाख्यामदाद्यद्व्याधेदेशामदनदर्शः; रणामवंकिंपुनर्नान्यभागेतस्मात्स्थर्यनामशक्तिस्वतषा ३७ किंनोमुनाबद्धतरणमु
धोदितगुर्वीस्थिरावियतियेनधृतयमुर्वी सर्वधराधरचरधरतीतिभाति दवाधरायणनिवारणतावतीर्णः ३८ क्षारपयोनिधिनः पर
तोस्तिसारनिधिर्दधियुक्थनमिधुः इक्षुरसार्णवमद्यमयाधितत्परतोस्तजलोजलराशिः ३९ सजलजलधिमध्यवाडवाग्निस्थि
तास्मात्सलिलभरनिमग्नाद्युस्थितधूममात्राः वियतिपवननीताः सर्वतस्तादवंतिद्युमणिकिरणनःप्राविद्युतस्तत्फलिंगाः ४० जंबु
द्वीपंमरुवलावस्थितस्यक्षारांबोधेरुत्तरंयद्वदा धैं एवंयाम्यार्धसमुद्रहूयातः सर्वत्रस्याद्वीपषड्वस्यसंस्था ४१ शाकंतस्माच्छाउमलंकु
शामस्मात्कुंशगामदंतथापुष्करास्यं तद्वद्वीपमध्यसंस्थाः प्रदेशावर्षाख्यास्युस्तनवात्रःप्रदिष्टाः ४२ खरंवद्भिश्च३० योजनविस्त
तथोत्तरकापुरप्राग्यमकोटिरस्यात् भरतुर्यभागोस्तिनतस्तनिषधपुरंतनतोरामकपट्टणंच ४३ याम्यनतस्यःखलुवाडवाग्निः साम्यन
मेरुस्थितिपट्टप्रदेशाः लंकापुरादुत्तरतोहिमाद्रिः स्याद्धमकूटाभिधयस्तनापि ४४ सिद्धाभिधानतननतस्तथवस्याद्धरणाच्छुकूगिरिः स
नीलः दैर्घ्येणपूर्वापरसिंधुलग्नस्तदंतरवर्षनिवेशाण्वं ४५ लंकाहिमाद्यैनरदेशवृत्तिः स्याद्धारतंकिन्नरवर्षमस्मान् आहमकूटंनिषधा
वधीर्थंबुत्रःप्रदिष्टहरिवर्षसंज्ञं ४६ सिद्धपुरोत्तरतोपितथवस्तः कुरुर्हिरण्मयवर्षं रम्यकवर्षमतश्चषडवत्रीण्यपराण्यथतानिच
४० मान्यवल्लगउदग्यमकोटगंधमादनगिरिस्तरामकांत नीलसन्निषधशालसंगतावंतरगिरिचतुष्टयस्ययथत ४८ इलावृत्त
वर्षमितीरितंयत्सइलावामीकरचारुभूमिमध्यस्यमेरुः कमलानुकारोविष्कंभदलैः परिवेष्टतास्ति ४९ स्वर्णसन्मणिमयैः करालै
र्याभिन्नभूमिरुभयत्रनिर्गतः मस्तकेदिविषदास्यरमंततत्तलसरकुलंनिराकुलं ५० चंचत्सुवर्णमणिपूर्णमनेकवर्णसानुत्रयसु
रगिरावितिपुरंचतेषु नित्यरमंचपरमंरामवर्णगमोस्तयामथोष्टसरदिकप्रतिपत्तनानि ५१ मन्माल्यिगिरयोथसयमकोटिपुर्याभद्राश्ववर्षमि
तिरोमकपत्तनाच्च भागेथमादनगंकिलकेतुमालवर्षंतवेतिकथितानिपुराणविद्भिः ५२ मंदारसंचमगंधपर्वतोपूर्वदक्षिणविभागयोस्थि
तौ योभुपाश्वविपुलाचलौतुतावुत्तगः परदिशोः सरालयात् ५३ सत्कंतकागिरिशिरस्कदंबशोनंबुःसपिप्पलवटावृतथाक्षयण
वेभ्राजनंध्रतिपनंत्वथनंदनेचवैघानिचित्ररथमुक्षमनोवनादि ५४ गिरिवनेषुसगंध्यरुणाभिधंतदनुमानसमोनामहाद्रद मितस्तत्पङ्क

यमंबुजमंगलसकलंकलिमरालकुलाकुलो ५५ चन्द्रदलिकुलवल्गुनीलनेत्रासकनकपंकजकांतिकांतो तवृतचक्राः मदनसदनकाननेषुरामाः सरसिच
त्यमरैः सहातिरम्याः ५६ तज्जलफलविगलज्जलप्रवाहाज्जंबूनद्यभवदियंमृदायुतासा स्याज्जंबूनदमितियत्सुवर्णसंज्ञंद्वीपायंगदितस्य
रम्यनामा ५७ मंदाकिनीगगननापतिनामकाविष्कंभशैलशिखरस्थशिरःसमंता भद्राश्वकेतुभरतोत्तरभारतवर्षयाताःकेवल्यदाकलियुगेपिनि
मज्जतामो ५८ खंडेन्यथंडचकशैरुतास्त्रपर्णगभस्त्यारव्यकुमारिकारव्ये सोम्यंचनागामिधवारुणंचगोधर्वसंज्ञांक्षितिमारतांतः ५९ मा
लंद्राद्रयश्चक्रिसंज्ञमलयास्तद्वारतपर्वताः प्रोक्तास्तंकपारियात्रकगिरीसह्यस्त्रविंध्यस्ततः उद्दिष्टक्षितिरष्टनिष्मरिसलंखंडप्रखंडाचलया
मारामसरः पुरःसरमतः पातालतःकथ्यते ६० भूमेरधस्तात्सप्तपुटसमपुरानिगद्यंतानीहपातालसमाह्वयानि एतेषुनागेंद्रफणामणीनप्रकाशा
नःपश्यतिनागलोकः ६१ अतलंवितलंतलंनिपूर्वंतदधान्यद्वगतिर्मनिरुक्तं अपरंतुमहातलंपूर्वकल्पः किलपातालतलंतुसप्तमंयत ६२
पातालेष्वसितासितेरुणनिभाः पीताधराःशंकराशालाभाकनकांतमाधरतलेपृथ्वीधरायंफणी पातांक्रांतमहीतलंहिकमठैतिष्टनकदाचि
द्धराभारानिम्नशिरास्तदाकुचलनंस्यात्संहितासमंत ६३ भूमेर्द्वादशयोजनेषुवसतेभवासुरक्षांबुदास्तस्मादावहसंज्ञकः प्रवहइत्यस्मात्स
पश्चाद्गतिः तस्माद्दुहसंवहोपरिपरापूर्वाविहातसरावनेषुप्रवहानिलेनप्रवहंतारागणः सग्रहः ६४ वियतिमरुशिरस्तलयाध्रुवोभ
वस्ययंभ्रमतिध्रुवमध्यगं खगतचुंबकनामरयदृयांतरगतायमवल्लपत्यधः ६५ भगर्भनोरसरसेषुमहीभुसंख्यैः ५१५६५ शीतांशुम
डलमंजलगोलरूपं दैनाभ्रषण्नपमितैः १६६३२ शशिनंकविनुनेत्रोमथांगभगजांबरसिद्धवेदः ४४०६८ ६५ उडुद्युतिनगनगा
नलनंदनागतर्कैः ६८३७० कुनवकुयड्डसरंध्रसूर्यैः १२९६५१० जीवंगजत्रिशरत्नगभ्रमिनागे ८१७६५३८ मंदधराद्विनवतीदु
गुणाब्धिनेत्रैः २०३१२०७१ ६० वसुशरारसनेत्रांगाग्निरुद्रवेदसंख्यैः ४१३६२६५८ वियतिसकलद्विरंडलंनारकाणां सममुदुग्गिरर
उपरिकिंतदस्त्रभाद्यध्रुवयुगपरिबद्धधारयामासवेधाः ६८ अत्रभास्करएथूदकमुख्यैर्वासनानिगदितानिजतंत्रे नोविरोधिमधुसूदनर त
क्षांवच्चिसन्मतिमतामतिभ्यां ६९ स्वक्षान्तरुसमुद्गमास्तमययोः कालांतरंयद्भवेत्तत्सीयंदिनमानमंबुघटिकायंत्रेणसंसाधितं यत्तत्रैव
दिननिशाकरचरात्रिप्रभ्रमार्गणनद्वारभ्रस्थनरद्युमानमनयानाड्यंतरंणतिचत ७० इंदुर्द्विसंगुणमहीदलयोजनानिस्युर्यद्विरात्रघटि
कात्रिरियंतदाकिं चैराशिकेणविधुयोजनकस्तकेतिवास्तर्यपर्वतइयंपरिसाधनीया ७१ चेत्सप्तगत्याविधुकक्षकेयंतन्मध्यगत्याकि
मितीहमध्या तच्चंद्रकक्षाभ्रमितिः स्वकक्षावट्चक्रविहतास्वकक्षा ७२ त्रिन्यागुणभ्रगणः भागकलाविभक्ताः कक्षास्वयोजनसमाः

श्रवणाभवंति व्यासः पदंपरिधिवर्गदशाहतेः स्यात्स्थूलस्फुटश्चिभगुणोद्विगुणोभहृत्ते ७३ पूर्णेपूर्णरसयुगांगमंगलाशीतिविंशतिधरणव
स्विलाः १८०२०८०८४००० खेटयोजनगतिर्युगेः खिलागोसकाक्ष५०५९९ वलयाभवेदिला ७४ इतिसद्दासनाज्ञातयोजनैः स्फु
टयः स्मृताः धरापरिधिमानंचवासनागमसंमतं ७५ पौराणिकैःसमुदितास्थिरीग्रहसंस्थानमानगतयःपरमाद्यतस्त्वाः वक्ष्यान्तर
तुकिलसंप्रतिकालबोधायाद्यादिताःसमनिभिःपरिवेदितव्या ७६ स्वंविराट्पुरुषस्यवपुःसमेदंयावेदविश्वमयमाद्यमुनिप्रणीतं सा
युज्यतांभगवतोऽस्यमतेनिनांतंश्रीबादरायणमुनेरितिवाक्यतोर्थः ७७ यत्सिद्धीवलयंससागरधरामेरुः शलाकापराकूर्म्मोमूलधराधर
चराःस्नानाय धुराधराः पृजापुष्पफलानिमेदरचरानीराजतभास्कराज्योतिर्लिंगमजनपूजि नमितिस्वांतस्कमेसदा ७८ इत्थंश्रीम
न्नागनाथात्मजे०गोलाध्यायेलोकसंस्थानियुक्ता ७९ इतिसिद्धांतसुंदरगोलाध्याये भुवनकोशाधिकारः ७ ७ धात्रासिद्धपुरस्थितेन
मधुमाधुकूलादिमध्यंदिनेसारङ्गिभरद्दानिलनभवल्यंप्रत्यक्षमयोज्जितं मेषादि स्थितरक्षरेः सहतनोवर्षादिचारात्समंप्रारब्धारवगभुक्त
श्वसकलाः कृत्यादितोनेवताः१ सद्दत्तमानोसमवाप्तिस्थितस्यनित्यंत्रिभूतेः परमेश्वरस्य वायोनियम्यात्मवपूंषियोतिप्रदक्षिणंसर्यमुखाः
सतागः २ चेदित्यहोकिंक्रियतेनरपीडातद्राशिगभस्तिरितिमानिचिंत्यं जंतूनितायापदिशंतिनित्यंभवत्यवश्यंलनकर्मपाकः ३ छादद्दनमाय
पाशगदिंदलंत्यंदतस्थितंत्यातिगोलविचारसकलनरुग्रास्यमुक्तं श्रीहर्षादिरवगाः समीलचरणनक्षत्रभारवाचरज्जद्दवासदमत्फलादिनि
यतंयछतितद्वाग्यतः ४ खमध्यतःसिद्धपुरस्थितानागंतुभद्दत्तानिजपूर्वगत्या खमास्वतुंगापमगातपातेरवीयमाना अपितेस्वशक्त्या ५ पूर्वाप
रायानिजशक्तिचाते:पातापमरुत्तरयाम्यभुक्तिः नीचोच्चभुक्तिनिजनीचखोऽग्रहाणांद्युगतिर्निरुक्ता ६ कुंभकारस्वचक्रनेमिगः कीटकाभ्र
मविलोमगायथा शीघ्रोच्चकगतिवद्विभास्यसातद्वदत्रस्वचरोभचक्रगः चक्रकालकुलालकस्यकीमिदंप्रत्यक्षमेदृश्यतेनज्ञाताघटिका
भवंतिसदमसाकप्रदाः प्राणिनां अक्षायंध्रुवखचक्रतःपरितस्तारास्वधारागणाः खेटाःकीटकवद्भ्रमंतिपरिघातद्भ्रुवचक्रभ्रमः ८ कश्चिदाच
समछत्रतलच्चलद्भोलात्मभंतादृवश्यंइज्ञास्फुजिदर्कसोमविबुधाचार्यार्किजानांजगुः तत्पक्षेप्रतिमंडलस्थितखगानीचोच्चयानादिकंयो
ज्यंतद्भ्रमणध्रुवेनभतनः कल्पनागारवात् भवत्यप्रवहानिलेगनोभ्रमंतिसयुचरेपरदिशुरवं द्रुतमपूर्वगतीनमुरवाग्रहारमुत
यांतिरत्रकिलपूर्ववत्तः १० इतिनिंत्यमुदग्गमदिगातिद्रुतविलंबितवक्रगतिग्रहः भवंतिभंबिरहप्ययतस्ततोव्रजंतिपूर्वदिशंविजशक्ति
तः ११ तुंगंकार्मुकमार्किवितशरगगत्वानिहंतायथा प्राक्स्थानादपरत्रवायुवशगानागच्छत्यवगम्यथा कक्षावृत्तधनुर्गुणेरितिखगस्तद्वच्छ

११

च्चंगतोनीचंयांतियदातदापरगतिवक्रमाख्यायते १२ कक्षापदंचुतरवगाइवनीचसंगात्पूर्वाक्रमार्गमपहायचरंतिचक्रं चेदित्यहोचप्रथुबिं
बविलोकनंकिंसर्वोपिरूपमरिबलंविपदस्यपश्येत १३ ननुननुयुचरोभुवउच्चगाःक्षितिसमीपगतःपृथुबिंबवत् रविसमीपसुदूरगतोयथा
भवतिनीचनिजोच्चसमीरितः १४ येनारूढःस्वीयकक्षांविहायभ्रमेद्रंयातिरवेरत्तदुच्चं तंनीचंयेनवआरुह्यमाणाभ्रम्यासन्नोजायतेऽस
रूपं १५ कदंबानिलमुरवंयेनविक्षिप्तायातिरवेचरः सपातोच्चयरूपस्तुपश्चाद्भतिरयसदा १६ युगपद्भिमहद्भिर्गतिग्रहःप्रवहनाख्यपवनेन
छति इतिनस्यसमुद्भवास्कोभवतोभ्रमिवज्ञादहनिशं १७ मेरुवशादुदयास्तमयौस्तःखेचरतामितियच्चपुराणे सत्यमिदंचविभातियतो
मेरुगिरिःक्षितिमध्यगतोस्ति १८ सत्रयोतामलकघटिलागोलकामरुमध्येनिरन्तस्थापरिदिविरवगाःसव्यगत्यास्फुराणां गछंतीमेनिमत
मुदयास्तोस्फुरणादिनीतावुर्वतीवावनिवत्प्रतीतावेतिलोकप्रतीतिः १९ उदयादुदयावधियच्चुरवरविसंवनप्रानदिनंकुदिनं इतिभास्यतोभ
दिनंचभवद्दिनषष्टिल्लवाघटिकाकथिता २० खचरादश्युदयाद्भतिस्वगुणान्वरवगजंदु१८०० हृताप्तमितास्फुटिः उडुदिनादधिकंयरसावनं
भवतिरवेश्चरभूवगतेर्वशात् २१ सारवर्षभवितुंसवितुःसर्वराशिप्रभागोदिव्यतत्स्थायुनिशमनयोरंतरालंतुपश्य ब्राह्म्यंकल्पद्वयमथरवे
र्दिनमन्यहःस्याद्वात्रिस्तत्वन्याद्युनिशमनयोर्मानयोगःप्रदिष्टं २२ निरक्षदेशसमंडलंयत्तन्मेरुगोलोक्षितिजंनिरुक्तं तदुत्तरेजादिल
यद्भगोर्कनेथांदिनंरात्रिरतोपरत्रा २३ कर्कादिगेर्केद्युदलंनिशार्धंनक्रादिगेर्केतदसृधियाविचिंत्यं मृगादितोहस्तितियत्पुराणैःस्यात्तत्र
रात्रिदलाद्दिनादिः २४ भवेत्सितृणांत्रिशिरेष्टगाणां अमाविरामेद्युदलंनिशार्धं स्यात्सोर्णिमांतेर्कसमुद्गमास्तोपसार्द्धयोक्तेऽस्तमितार्क
यात्तः २५ ब्रह्मायुषोब्रह्मबिंबादिसर्वमाकल्पांतवीक्ष्यनिदंकरोति तस्मिन्मस्तेलीयतेतत्समस्तंतस्मात्कल्पांतद्युरात्रेप्रदिष्टं २६ मासः
खरामद्युनिशैःसकीयैःसार्कैस्तिथिर्दिनैःसमानैः चांद्रंपितृणांद्युनिशंतथैववर्षंभवेद्वादशमासतुल्यं २७ दिनसमाननिशासमयेऽ
गलयमयत्यखिलंकिलवत्सरः दिनगननतोगतिसाधनंसमुदितैरचितंद्युसदांबुधैः २८ द्युचरपूर्वगतिर्द्विविधास्फुटास्फुटतयापिचसा
त्रिविधास्फुटा इतविलंबितवक्रमिदंतादिविषदः प्रतिमंडलखासिनः २९ पतननुंगसमीरणकर्षणस्फुरगतिर्नसमानुनयेद्यतः दिनदि
गणादनुपातविधोनतोद्युचरमध्यगतिः पृथक्स्थिता ३० इत्यंश्रीमन्नागनाथात्मजे०गोलाध्यायेमुक्तिहेतुःसमाप्तः ३१ इतिश्रीना
गनाथात्मजज्ञानराजविरचितेसिद्धांतसुंदरगोलाध्यायेमध्यभुक्तिवासनाध्यायः सुधाधाराधारेत्यादिस्वर्गतिवासनाध्यायोवालि
ख्यते आदितःश्लोकाः ४१० ७ ७ सुधाधाराधाराधरतलधरंधारयतिवक्ष्यमतारात्रेकमरुतिरवेरंशैश्चारयतियः स्वलीलासंजाता

रिवलज्जनहितार्थंस्वमगवानहरिर्विश्वाधारोवरमिमंतंप्रणयतुमे १ कक्षावृत्तंक्रांतिवृत्तानुसारंपृथ्वीगर्भाद्योजनानांसहस्रेऽन्तरे यत्रयोजनेप
र्यायान्प्रणयतिकल्पग्रहान्वक्ष्यमाणान्वक्ष्यमाणान्मध्यगत्या २ कक्षायाउपरिस्थितंपरफलत्वायोजनैःसवनमुच्चोगिरिमंडलंतदधस्तेरवनीचाभिधं मांद
मंदमथोक्तमिस्वलमथोमध्यग्रहान्मंदजन्यस्तेनपरितस्तदेवमुदितंमंदोच्चनीचाख्यं ३ विज्ञेयारवचरयोजनकर्णैः किंतदापरफलत्वयोजित
स्य नृपस्थनेपरफलोक्षमाविकायोजनादिमदुशीघ्रमंदनः ४ मंदस्पष्टमंदनीचादधस्तादुच्चःस्वोच्चानवगंडकादपि एवंमंदः शीघ्रनीचोच्च
तोयमध्यः कक्षामंडलेनाऽऽहति ५ निजफलपरमोदयोजनानिःस्वकक्षांशहृदुच्चलनीचनयुतःस्वोच्चवृत्ते खगमदुच्चलनीचाख्यानिवा
त्मीयवृत्तेनिजमदुच्चलगत्यापूर्ववायातिनित्यं ६ उच्चानमुखरंत्यफलत्वकक्षायंयोजनस्थितिरमिमथ्यात् केंद्रंतदोजनकर्णज्ञानंकक्षा
नुकारप्रतिमंडलंतत् ७ तंदोच्चमंदप्रतिवृत्तयोगान्मंदोच्चभागाःप्रतिमंडलेपि वामंक्रियादिर्भवतीतितस्मान्मध्यग्रहोऽनुलोमगत्या ८
मंदस्पुटस्तस्त्रिगर्भमध्यसूत्रंसमध्यग्रवणायतंन सूत्रेणकक्षाकिलयत्रयुक्तंतत्रायुक्तःस्पुटखेटचिह्नं ९ तन्मध्ययोमेरंतरमेवमांदफलं
भवेत्प्रणितनमध्यं मंदोच्चमध्यांतरमत्रकेंद्रमध्याहीनोच्चगवृत्तकेंद्रं १० अथोच्चचिह्नंप्रतिभमिगार्भान्तस्त्रंगतंनवत्वतुंगसूत्रं तथ
वकक्षाप्रतिवृत्तकेंद्रस्फुटत्वयुग्मंपरिकल्पतियंक ११ सर्वत्रतत्सूत्रयुगंतरालतुल्यायथावांत्यफलस्यजीवा खगोच्चसूत्रांतरगाभुजज्या
कोटिज्यकावाप्रतिवृत्तसूत्रं १२ उपर्यधस्त्वांत्यफलज्यकायाःकोटिज्यकाभ्यामुगक्कार्किकेंद्रं अतस्तदंकांतरमत्रकोटिर्दोर्ज्यामुजात्रः अव
णःफलंच १३ मंदाच्चात्पुरतःप्रयातिखचरस्वीयाग्रभुक्त्यायतोमंदोच्चनिवर्तितोनिगदितंकेंद्रंखोच्चांतरं शीघ्रोच्चादितिपूर्ववदेविचरः स्यान्मंदगत्यायतःखटनंचलमार्युकेंद्रममुनाशीघ्रंफलंचोग्रवत् १४ कक्षास्थमंदफलचक्रसिद्धखगात्समेताद्यद्योजनैःपरमशी
घ्रफलत्यकाख्यः शीघ्रोच्चनीचवलयंमृदुवन्नकल्पंचक्रांशकोक्तिमिहावनिदूरदेशे १५ उच्चंततोभरलभागमितांतरणानीचेचतिर्यगि
हमध्यगतंसुसूत्रं वामेक्रियागपिदितुंगलवस्तदुच्चान्मंदादितोरविचरः क्रमतोन्नकल्पः १६ केंद्रेनकार्योन्नियतोपरिष्टंकोटाद्यथःकोटिसंज्ञे
फलेस्यात् तस्मात्तद्योगांतरकोटिसंज्ञेवादुःफलस्मिन्नः फलंशीघ्रकर्णः १७ कर्णाग्रयदिदोःफलभुजमिस्वस्त्रिज्यकाग्रक्रियद्यस्तब्धधनुस्त
दाग्रुतफलंस्वर्णेनृमंदस्फुट अयेष्टखगतंमृदुस्फुटखगात्स्पष्टग्रहंकेंद्रतः स्वस्वयंगतिवासनाभ्यवदार्भीनादिस्वचारिणां १८ यःस्वस्वनाथ
स्वनरखेचरस्योर्ध्वशोषः सवागतास्वगागतिमदुशीघ्रभिन्ना तत्साधनायस्वगवेंद्रगतिःस्फुटाद्यैःस्वराशिकैर्विहृतनागतिहारगुण्यः १९
कक्षावृत्तेयत्रचंद्रोरविर्वाभौमादीनांशीघ्रनीचोच्चमध्यं तत्स्थनायंज्यांतरेणानुपातोयंयेनत्यानत्वदग्भिःफलाग्रैः २० तत्किलस्य

91
1917

केंद्रगत्यायेचनद्वांशास्तत्किमंदनीचोच्चहृत्ते २१ इत्यंश्रीमन्नागनाथात्मजेन० गोलाध्यायेछेद्यकेयुक्तिरुक्ता २२ ७ ७ पूर्वापरंनिज
शिरःपरिगंसमारभ्यंयाम्योन्नराह्वयमुदग्यमदिग्गतंच तद्योगतोनवतिभागमितांतरेणमध्यकुजाह्वयमिलादरसंस्थितानां १ निजकुज
नतएवसमंततःकुदल्यात्तनभानसमुच्चनं अरुणवर्णदिवाकरमंडलंतलसमंवलयंचविलोक्यते २ अक्षांशकेदक्षिणतःस्वमध्यात्पा
तालतश्चोन्नरदिङ्नतंच पूर्वापरस्वस्तिकयोर्निबद्धंतन्नाडिकामंडलसंज्ञितंस्यात् ३ प्राक्पश्चिमतेःस्वस्तिकमिलग्ननमिध्रुवह्वयस्तम्बल
यंभवेत्तं लंकापुरतस्तिजंनिरुक्तमन्यत्रचान्मंडलमेवतत्स्यात् ४ राशिमंडलरत्नंःखलुतननसंस्थितिर्निजपुरादिवियेन दृश्यभानि
सकलग्रहनिपथनेष्यलंधयतिपूर्वजवेन ५ नाडीवृत्तात्साम्यतः सिद्धभागः कक्ष्यादिस्तंयाम्यतोनक्षत्रादिः क्रांतापातोनाधुनाहीनरूपतत्सं
लग्नमीनवत्यावियामा ६ अन्यत्तस्मिन्नाडीयःस्वापमांशैर्नाडीवृत्ताद्याम्यसौम्यक्रमेण गच्छंतस्तेवायुनासापवृत्ताः स्वीयांस्वीयांसर्वदान
यंति ७ पातपातार्द्धशिषड्विलग्नानारत्नरवटविक्षेपरज्जुं संपातास्यांभवयेद्रत्ननेम्यारंतर्वर्तीस्वांतबाणस्तदेव ८ पातस्थितदि
विचरन्नभःस्वपातादाशित्रयांतरगतेपरमःशरःस्यात् मध्येनुपातद्गतिपातविहीनरवटबाहुज्ययेवशरसाधनमुक्तमाद्यैः ९ क्रांतिमंड
लगतग्रहचिह्नयंत्रंवाविषुवतासमन्मुखैः तन्नक्त्यपमभागकाःशरास्तंतरंद्युचरबिंबचिह्नकाः १० ध्रुवयारदितमहर्षिभिर्विषुवन्मंडल
दक्षिणोत्तर अपमंडलदक्षिणोत्तरध्रुवतःसिद्धलंबांतरस्थित ११ उडुमंडलंचचलत्वतश्चलतीयंध्रुवतःसमंततः इयमेवकदंबसंज्ञि
तावलयंतस्तिजांतरयनं १२ युग्यावृत्तंस्वस्फुटापक्रमांशैर्नाडीवृत्ताद्याम्यसौम्यसमंतात् स्वेयंस्वाहोरात्रवृत्तेतदेवतद्याम्यधुज्यक्र
याःप्रमाणं १३ ऋमंडलंद्युचरमंडलमनमिदृष्टुःशिरःपरिगतंक्षितिगर्भगर्भं दृक्षेपरत्नमिदमेवयदित्रिभानलग्नंविलग्नंयेतिनत्यव
लंबनार्थं १४ क्रांतिमंडलविमंडलेचलदृष्टमंडलगपीहचंचलं यत्कदंबयुगलस्थकीलकप्रोतमेतिरविगंधमंडलं १५ निश्चलंहि
समंडलहयंसौम्ययाम्यवलयंकुजत्रयं युग्यकावलयमेवचंचलंगोलयंत्रमितिवृत्तनिर्मितं १६ इत्यं श्रीमन्नागनाथा० वृगोलाध्या
यवर्णनमंडलावां १७ ७ ७ क्रमद्वयजनसन्निभंचतुरचक्रयंत्रपरस्वनमिनलिकानिबद्धमज्ञिनादिभिःसाधयेत् सरंध्रनलिको
तरणंतमनसमालोक्यतत्स्वकेंद्रगतलंबतोननलंबयुंयातादृङ् १ तंत्रयंत्रेःस्वाच्चमत्कारसारंयस्मात्तस्मादृग्यत्नाणिविस्य चक्रं
तुमंसम्यमङ्गोलयंत्रंसमंमायूरघटीसकुतारब्धं २ कार्यंतुयंचक्रतुर्यांशरूपंधार्यंतस्मिन्कर्णयुग्मंसरंध्रं केंद्रेभ्रेतत्रपट्टीसलं
लानस्थारंध्राःखांक१०० भागानियाम्याः ३ कर्णोधस्तादालयालंबमानास्त्रिंशज्जीवास्तत्रतुल्यांतरालाः षड्भिर्भागैर्नाडिकाकाल

नीयापट्टीचयंत्रांतरालंगुलांका २ एकहिन्याद्युत्क्रमज्यावियोगान्त्यज्याकोटिस्त्रकर्णाश्रितज्या तद्वर्गाभ्यामलमिश्रान्मूलज्याजीवाएवं
तुर्ययंत्रनिधयाः ४ केंद्रादग्रलादंबरकल्पनीयंतस्मात्तिर्यग्व्यासखंडनभूत्र दृष्टयंत्रेस्योदयास्राशिभागालिप्ताः प्रत्यहं ००० पलाद्यक
नीयं ५ सिद्धांशज्यापट्टिकायांप्रदद्यात्केंद्रात्पट्टीहोलंबाग्रनिधया अहः २४ जीवास्पृश्यकाग्रनदीयाः क्रांत्यशास्यदोलंबास्तेयटीयाः ६
सपातेंदुदारंत्रगायंतुपद्मांबिंबस्वशासाधीगुलकंडनाकं तदग्र्यज्याकाग्रद्वारांशानवघ्नावंडनकालनदाचंद्रपर्व ७ अमानंकमध्याङ्क
लग्नांतरांशस्थितापट्टिकाक्रांतिचिह्नसंख्याः तदग्र्यज्याकाग्रघटीलंबनस्थानतांशाः स्वलग्ननतिस्त्र्यर्काधं ८ मध्याङ्कमनतमा
गसंस्कृतिर्याम्यास्तामापलमिलवसंमितिस्तदग्रे यट्टीस्पृग्वसराशिसंमितान्यदाया आमलंनिजक्षितिपलप्रभास्यात् ९ अक्षभानि
जरमांशयुग्प्रदेयाप्रक्यघ्नविभुजभागसंगतायां तद्विद्धस्थितकर्तुमार्किकाग्रतस्थदाकाशाधिचरनाडिकाप्रमाणं १० ज्ञेयासा
चरदलमार्किकोक्तपद्यामाकाशादपमलवाग्रसंस्थितायां तत्स्पृग्व्यविनिविवरवनिन्यास्थकेंद्रात्खापमगणनात्र्यकाद्युत्क्रमज्यावा ११ कें
द्रोर्ध्वकर्णविवरनरणिर्यथास्याद्यासार्धकर्णविवरनिजरश्मिरेवं धृत्वाविलोक्यतपनंद्युचरंचतायंरालंबाग्रयुक्तपरिधौकुजतानताशा-
१२ मध्योन्नतांशागतपट्टिकयानतज्यास्पष्टतदंकमितमार्किकयाधनुर्यत खांकच्युतंरसहतघटिकाभवंतिलंकापुरेनिजपुरेघुद
लानुपातात् १३ केंद्रोर्ध्वकर्णपरिकल्प्यशंकुतस्त्र्यग्रभाकर्णयुगांतरस्थात् सप्तांगुलस्यार्कमितांगुलस्यलंबवरस्थरविसमुरवस्य
१४ हिभाः स्वादयनाडिकाः प्रतिलवंगशापलाद्यंततोलग्नमायनभान्वभीष्टघटिकामध्यभवेत्सायनं अर्कोधाकृतनाडिकाननमथा
राज्यर्धतश्चोन्नतयेलंकोदयतोनतोन्नतघटीलग्नस्वयातलक्ष्याः १५ हस्ताग्रवधधृतिसंमितत्यालंबनयत्रागुलचिह्नसंका ख्यांवि
रूपांगुलचिह्नसंकातन्नरवंपरम्यंतरमंतिघ्नं १६ रगो द्ययुक्तंकिलवृत्तमानंभवेत्तथारत्नगजांशसंस्थ लंबेस्वरंध्रांतरसंप्रमाणंदृग्या
च्ययुक्तंचतदाद्यभुक्तं १७ खगस्पृदुच्चलकेंद्रमत्रदलानिरुक्तंगदितवन्नतस्तदग्र्यपद्यां चलस्पृदुपरिधिहृच्चंद्रभागस्पृज्ञातिगुणः फलंस
तदग्रतः स्यात् १८ चक्रंचक्रलवांकितंचपरिधौमध्यंरवलाधारकंरंध्रांतिर्यगधोधंगात्रचयुतोकीलोऽल्पकांन्यसेत तुर्यांशनवि
धायतुर्यचरणास्तर्यान्मुखस्मिन्यंतलायांकीलभवाग्र्यातिपरिधिंनत्रान्तांशाः क्रमात् १९ तज्ज्यापूर्णगुणाहतादिनदलादित्यान्न
तांशज्यकाप्तक्रांतहृनुद्धाहतेंदिनदलरंध्रांकाधनंनाडिकाः चक्रंनाभिनलश्रमद्भ्रमनवत्कंडोवृलंबान्वितंतत्कार्कनलतांविलोक्यसम
मयंपूर्वोक्तवत्साधयेत २० दिक्साधनार्थंसमक्षमिभागंनिधाययंत्रंनिजकीलनाग्रात् विलमतांबाङ्कुरतश्चकोटिर्नमूलगासा

परपूर्वरेखा २१ याम्योदक्परपूर्वसूत्रयुतोर्कोनिधायात्रयालायाग्रापरपूर्वसूत्रविवरंबाङ्कनिः सकृता तत्कोटिः परपूर्वगाधरंध्रचराद्याम्यो
त्तरमंडलंचैरंद्रोः सममंडलंचभवतः सज्ञेत्रद्वोः कोटिवत् २२ छायाकर्णगुणास्त्रलंबगुणहृत्क्रांतिज्यकागोलयोर्याम्योदक्छिलसोम्ययायपल
भयासंस्कारितास्याद्भुजः छायादोः कृतवर्गयोश्चविवरान्मूलंहिकोटिभवेद्वृद्दोः प्रागपरास्थतेदिविचरप्रत्यग्ध्रुवीपूर्वगे २३ कोद्यया
दृपिंडाग्रभाग्यमिलितायस्मिंस्तनोन्नतलाद्विदुस्थापितशंकुमौलिमिलितं नक्षत्रंनयत्कर्णवत् २४ तत्सूत्रतलकंनिधायसरलंवंशद्वयाधा
रकंनडंध्रेणनभश्चरंस्वसमयेभूपायसद्दृश्यते २५ दिनकृद्गतलंबः स्यान्नरः शंकुमूलान्निजतलमनुयातोदृग्ज्यकादोः प्रभावद्विभ
गुणद्वहकर्णश्चेतिजात्यांतरस्थंस्फुटरविनरभास्थरदृष्टिवृत्तविचित्र २६ समंडलरेखवरांतरज्यामुविदोः स्यान्नतस्तन्महान्नरायातु उद्द
यास्तमभाख्यसूत्रमध्यनतलाग्रापरिसंस्कृतिर्भुजायं २७ सौम्याग्राग्राछंकुशूलंयमांशयाम्याग्रायाछंकुशूलंयमांशरात्रौतस्योधो
मुखस्यान्तरांशांकोमूलेसंस्कृतस्वाग्रयादो २० उन्मंडलस्थिरखेरवलंबकोयमुच्यत्यशंकुरयमुत्तरगोलरूपः याम्योत्तराचसममंडलग्रा
दिनेग्राघोमंडलेवकः समप्रमंडलशंकुरुक्तः २८ घटदलघटिताधारीनिरुक्ततलसुषिरापलषष्टितः कपूर्णा मुरजसममथाङ्कचय
त्रंतलसुषिरंरंध्रदलशलाकाग्रं २९ इतिशुभघटिकादियंत्रवर्यंनिजदिनमानदलेरविंविधुंच कथितवदिहसाध्ययंत्रतुर्यस्तिथिभयुतीः
परिकल्प्यतत्त्वयुक्त्या ३० खगस्पृदुचलकेंद्रमत्रदलानिरुक्तंगदितवन्नतस्तदग्र्यपद्यां चलस्पृदुपरिधिहृच्चंद्रभागस्पृज्ञातिगुणः फलंतत
दृग्ग्रतः स्यात् ३१ अपतिचित्तचमत्कृतिकारकंनवतरामलयंत्रचयंग्रवेजलतलानलिकांकुशभासुरोद्गतसमीरवशेनसदावहा ३२
समतलसुरवमध्यंधातुलेनवर्तुलंवातपनपरिमितावाधारयंत्रंभयंत्रं अणुतलतररंध्रंवारिणापूरितेस्मिन्कुरवतरुदुपाग्राबद्धलंबा
बहिःस्यात् ३३ स्पृज्ञातितलमध्यस्थः सूर्यबिंबोदयंयंत्रतिस्फुषिरनीरंयात्युषयेवलंबः परिधितलगनाडीचिह्नतोलंबयोगाद्गतिस
मयमानंज्ञानराजोक्तयंत्रे ३४ अपिचपरिधिनाडीचिह्नकीलेषुधार्यास्तनुसमधनघट्यालंबयोगच्युताल्पाः तलगतशिखिचंचूमार्ग
तोगोलपातादृदतिसमयमानंज्ञानराजोक्तयंत्रे ३५ अथस्फुसरलवंशस्वर्णतायादिदृत्तेविरचितमगभागैर्गोलयंत्रंविधाय ध्रुवयुगग
तयष्टिर्गोलमध्यस्थितायांसमुदितजलपूर्णस्तंभसूत्रेणवेद्या ३६ क्षरतिस्फुषिरनीरंगोलयंत्रंसरेवटंभ्रमतिसमयसाम्येनवतद्वद्वि
धेयं समुदितमखिलंवाशंकुराधारदाद्यः स्वयमिहवहतीदंज्ञानराजोक्तयंत्रं ताम्रस्तंभमध्यरंध्रंविधायस्तंभकुंभंस्थलरंध्रंविधाय
तोयंदद्यस्तंभकुंभादराध्यांतिर्यक्कुंभाद्यानीरसंपूरितामिनाडीमिस्तद्वो संभृतोनिर्गतास्यात् ३८ स्थूलगोलयष्टिकांतेनिबद्धंचक्रंनभ्या

पष्टिषष्ट्यादियुक्तं तिर्यक्धारानीरसंपूरितामिर्नाडीभिस्तद्भ्रमयेद्दोलयंत्रं ३९ पीठेचतुश्चरणतुंगतरसरंध्रेकुंभंनिधायतलरंध्रयुतंसतोयं तत्सार्ध
युग्मगतकीलकमध्यबद्धचक्रंविधायशिथिलंतल्लंबयुक्तं ४० तच्चक्रमस्तकयुताघटिकास्थिरंयंकुंभच्युतोदककणैः परिपूरितासा चक्रभ्रमात्य
जतियुगपत्समस्तंनीरंतथासमयतुल्यतयाविधेयं ४१ तच्चनेमिभ्रकवस्त्रनिबद्धहस्तावाद्यंप्रवादयतिनालिकदारुरूपः कुंभाग्रवासिकृतयापरिपूरितो
पिनाड्यंतरेणघटिकाभ्रमयस्यवश्यं ४२ मेषहयेसलघुदारुकृतत्रिकोणयंत्रस्थसत्रकलितघटिकांतरेण युद्धंकरोतिरुतचक्रगलवस्रष्टंचवंवृधैर्ब्रु
वंरचयेदतोपि ४३ उक्तंघटंघटगतंप्रविधायतोयंयावन्मितंक्षरतितावदधस्कलायं यात्युन्नतंतदपरंनानकल्पलस्थहंसामुखेनघटिकाःस्वयमभ्रुतत्र ४४
इत्थंश्रीमन्नागनाथा० यंत्रमानाभिरुक्तो ४५ आद्यंनत्रंथमरत्नाकृतमो ५६० घनघनेशिशिरादिभिस्मरणराशिपरंपरिकल्पयेत् इतिपुरातनगोल
विदांमतंनदृश्यमाधववर्णनमुच्यते १ अथतिमंगलमाधवमाधवंजयतिकाननसंश्रयनिमाधवः जनितमारुतपूरितवंशजध्वनितनंदितनंदितसज्जने
२ कुसुमपीनसरंबरशोभितेद्युमणिनाहृदयपरिस्पृशिते वकुलपाटलिचंपकमल्लिकाकुलमपूजितशोभनमस्तके ३ धरतिमित्रवरामहतींप्रभांत
दवलोकनतोकरोद्भुतं निजमनोरथसिद्धविशारदंसमुपयातिसलोयसंसुरवः ४ द्विजसमंगलगायनपूर्वकंभुवनंभवनंविद्यातिस्वकं शुकमुखे
वलिपल्लवतोरणंसमकरंदसेकशुभांगणं ५ हनुपतिंवनीवमहतीतलंस्पृशतिसत्फलपल्लवपाणिना इतिरसाललतापरितोविनापरिमलंवि
पुलश्वसद्भरैः ६ सरलचंचलपल्लवैसधजंफलिच्युतवितानमुपाव्रजन् मदनरूपधरोरतिसंदरीसमुलोकयदोपरिमस्तकं ७ वदतिवा
मयिमहिरहकथंनयतिवत्सरवासरसंचयं गरलसोदरचंद्रमरीचयः किमितितंचरणस्मरणावने ८ वकंदोमृगनेत्रलोलनगुणः कंदर्पसंजीव
नोपीयूषवंद्यधरस्वमित्रविरहदृष्टः कलानांनिधिः द्यद्योगनकलाभिरद्भिरधुनाधिक्येनतप्तः शशीकांतायाविरहंविधुंविदहति क्षीणस्तदादृश्यते ९
सज्यचापधरोकटीक्षविशिखोनेत्रेहरुच्छार्ङ्गजोजेतुंकर्णमुपागतस्त्रिवनतोविद्धस्तलेपातितः गोनागेडयुतचंचदंभरिकापुष्पान्वितंसंवतकर्ण
स्तालवनंतवप्रियतमंचंडादिभीतिःकथं ११ प्राणाधीशतवेक्षलोचनयुगंरुष्टार्जुनानाविभोमन्नत्रमिलिविनातुविमुखंप्राणकृतस्तावद इत्या
कर्ण्यचाविरचास्यचतुरंप्राशाप्रियालिंगिताभामामाधवयोबभूवपरमानंदःसकिंवर्ण्यते ११ युष्मन्मौलिसुनीलनिर्मलनभोमुक्तालिनागावली
पि परलेयद्युमणिः कलाद्यशिनस्तस्याधरंतद्भवात् रात्रावाद्रिसमुद्भवंतिकुमुदांमोजानिसज्जीवनस्त्वंममभा नसनसगितोहंसःप्रयातःप्रिये
१२ कलिंगकदलंवमूर्धजचयोयस्मिन्सफेनावलीमुक्तालीनुसुवर्णहंसयुगलंकर्णोसलेचोतले तद्गुणीफलिनंकरणकयन्मभ्रमनःकंदुकंप्रक्षयन्स
न्पुरुषोनमःप्रियनदीमालिंगयान्क्रीडति १३ ग्रीष्मेग्रीष्मचोष्णरश्मिप्रतापग्रस्तस्तस्तावापिनस्तापिनस्युः स्नानैर्दानैःपूजनैःसंप्रसन्नोयथातुष्यो
गोगलस्मिन्महेशः १४ दग्धांमुग्धांवीक्ष्यकृत्मिनिदाद्यमेघश्यामश्चंचत्पीनवासाः आरादारादागतायंधरायापारावाराद्धितस्तापहंता १५

95
1913

नारानाशधीस्तस्यारिकांतांलेजः तेजःसंभवछादयित्वा रम्यंवेषंवापुनावादयन्तार्जरंदोवर्षतीहास्तेन १६ भीष्मयोष्णेणसंपीडितस्यप्रा
णत्राणायत्वमित्रस्यस्तः देवोविधुत्रक्षाधारधरः सन्नित्वाधर्मवर्षणमासघर्मं १७ तूर्णीतानयमेतिगोपितधनः पीतांधरंतस्यचन्चलेसा
चपलागलेकिंममलालासंतारिद्रावुधं वेणुवादयतेकथंपवनतः पिछानकिंकेकिगणेयोगर्जति भूधरस्थकिशरेवलीरमते १८ रूपंछा
दयतेस्वयंपरिहरिः कोटीनकांतिर्युतः पार्थानारयितुंस्वपक्षविजयेलाक्षादागतः सरथंतंप्रतिबोधितासखिवसाधत्वंतरांकृपास्नेहं
प्रविकाशतांसचतुरांप्रीतोहारिःसंयतो १९ शारदिविहारणायसरसंचक्षुभायोगगनविहरन्याआरात्तदत्यो परिकलितासमुद्दत्तारका
णांमहेंद्रःकलसलथतरुद्वोराजतेरामचंद्रः २० गगनमगतोषइत्यादि गगनमगतोषःसज्जकोदंडशक्तिभिरचरत्सो वीरदेवनाभिव
उपगतनिजमित्रेनीलसख्यैविमिश्रःसरसिजमभेदेनंदितानिकशत्रः २१ निजपतिसहितानामानसंमोदपात्रः स्वपतिविमुखानामत्यसत्रो
सद्यःदहतिदीपुत्कंतत्वतीस्वाचनाथचरितमतिमतीवामनंपश्यवनाद्य २२ चरणशरणगतेश्रीचणेभीमहोद्रुद्धोयतिरुवाचो
राजपत्न्याश्चवृत्तिं वदतिरपतिरेनमित्रवात्सल्यतोत्रिचरिपुपदनंदयमासीतिसत्यं २३ तद्भुवपतिवाक्यादः शत्रुपतिपुरकरु
नुपातःसंधयेतनपृष्टः वदतिगतवृषेद्रभस्तुद्रत्नमौलित्वगतकररत्नक्षानचंद्रस्वदूतः २४ हरपतिरावनचनुदिनवृद्धिसंवनं
तोयस्वपदांबुजेजलनिधौरोदुंवनयत्करे स्त्री•वायत्नाचपुत्रकरीशलाद्दोतिपतीहनुमतोदिलांहिदेवंदे २५ य
स्मिन्स्वकृतमतापनिहतास्तृणंनतोरत्नायोगस्यनकृतवोतरायसहिताः सिद्धसंसदनि यथेवानुद्रुतुरुपरिपतिसाहर्षिता
देवरणंप्रथमदिपमनोदयमथास्यसि २६ यःसिंहीपमतापराक्रमनुः पीयूषनामरः पश्चादीश्वरः सरथकरतोलाशतसहस्र
नंजेनुवबवासितापसरुत्राः रक्षोनसैन्यः क्षयराक्षसीसविचदूतवरमुखात्मजोः परथास्यति २७ इतुक्षोणीपतिरेतिः पारक्षसजयोद्
रावणस्तत्रामूत्तमोमदाग्निहपराभूतेससैन्येश्वरः सुग्रीवप्रमुखैतिरिलाद्रोवनरजास्तेकथंवाति तिरामधानिवानीभीरामचंद्रो
भवेत् २८ यदाविमुपरराम्भीषणंतनिधायगमनगतिविमानयोरणोद्दीपुरुससहयहस्तरथसंघसंकुलेरक्षभक्षी
भक्तः पालयान्सलोकान् २९ हेमंतोहिमनगचर्चितेःसुशीतैः सस्यंमहेशमिरपाकलवरं संघातशालिनिशातिदीर्घरात्रिः
निवार्यतूर्णधर्मं ३० चंद्रोवानिजपरिमित्रबालरूपनिर्मिं चन्त्वन्मनमेनिर्मलैर्मयूखैः रक्षीकारसरात्रकाठयानिधीपूर्वकृणीयति
तः समानयित्वा ३१ उज्जांशोर्यमसदनोत्सुसेतिदूरेजाघातः शिशिरसमागमेनशीतः शैलेशानकरवलयिऽमपुरुकिंजनुथरजलरा

यष्टिघट्टादियुक्तं तिर्यक्धारानीरसंपूरितान्निर्दोषान्निस्छिद्रान्मृन्मयघटांश्च ३० पीठेचतुश्चरणतुंगतरसरंध्रे कुंभंनिधायतलरंध्रच्युतंसतोयं तत्पार्श्व
युग्मगतकीलकमध्यबद्धचक्रंविधायशिथिलंतल्लंबयुक्तं ४० तच्चक्रमस्तकयुताघटिकास्थिरंयंकुभंच्युतोदककणैः परिपूरितोमा चक्रभ्रमात्य
जतिद्युगपत्क्रमन्नीरंतथाभ्रमयतुल्यतयाविधेयं ४१ तच्चक्रनेमिध्रुवसूत्रनिबद्धस्तोवाद्यंघ्रवादयतिनालिकदारुरूपः कुंभोभ्रवासिकतयापरिपूरितो
पिनाद्यंतरेणघटिकाभ्रमयत्यवश्यं ४२ मंथद्वयेसलघुदारुकृतेत्रिकोणयंत्रस्थसत्कलितंघटिकांतरेण युद्धंकृतंचक्रगलबकृष्टंचेवंवृथैवंबृ
हन्नरंचयदतोपि ४३ उक्तंघटंघटगतंप्रविधायतोयंयावन्मितंक्षरतिनादवथस्फलाग्रं यात्युन्नतंतदपरंत्रानकस्तलस्थंहोमुरवेनघटिकाःस्वयमभ्रुतत्र ४४
इत्थंश्रीमन्नागनाथा० यंत्रमानानिरूक्तानि ४५ आद्यंतत्रयंथमरब्रह्मनामा ४६ घनघनेत्रिशिखादिभिरत्रणराशिपदंपरिकल्पयेत इतिपुरातनगोल
विदांमतंनंदथमाधववर्णनमुच्यते १ अथतिमंगलमाधवमाधवंजयतिकाननमध्यनिमाधवः ननिनमारुतधूतवंशजध्वनितनंदितनंदितनज्जने
२ कुसुमपीतसुवस्त्रशोभितद्युमणिनाहृदयपरिस्पर्शिते बकुलपाटलिचंपकमल्लिकाकुसुमपूजितशोभनमस्तके ३ धरतिमित्रवरामहतीप्रभांन
दवलोकतोकरोछितं निजमनोरथसिद्धविशारदंसमुपयातिमलोयसंमुखः ४ द्विजसमंगलगायनपूर्वकंमधुवनंप्रवनंविशतिस्वकं शुकमुखो
द्गलिपल्लवतोरणंसमकरंदजसेकशोभांगणं ५ हनुपतिर्नवीदमहतीतलंस्पृशतिसकलयस्तुवाणिना इतिरसाललतापरितोषिनापरिमलर्वि
पुलश्वसद्वरैः ६ सरलचंचलपल्लवेलधुनंकलिंतच्युतविततानमुपाव्रजन्मदनरूपधरोनिसंदरीसमुवलोक्यदोपरिमस्तकं ७ वदतिवा
मधिमाहिरहकथंनयतिवत्सरवासरसंचयं गरलसोदरचंद्रमरीचयः किमितिनेचरणंस्मरणावने ८ वकंदोमृगनेत्रलांछनगुणः कंदर्पसंजीव
नोपीयूषबंधुरस्वमित्रविरहदृष्टः कलानाशयः तद्योगनकलांशिहृद्धिरधुनाधिकेननतप्तः शशीकांतायाविरहविधुंविदहतिक्षीणस्मतादृश्यते ९
सज्जचापधरोकटीस्थविशिखोनेत्रेहिरुछाज्जनोजंतुकर्णसुपागत्यविवर्तनोविद्धस्तलपातितः गोनागेडयुतचंद्रमरिकापुष्पान्वितसंवतकर्ण
स्तालवृंतवप्रियतमंचंद्रादिप्रीतिःकथं ११ प्राणार्थीशांतवेवल्गोचनयुगंकृष्णार्जुनाताविभोमन्नत्रप्रतिबिंबितोतुविमुखप्राणकुलस्यविद इत्ता
कर्ण्यचाविरचास्त्रचतुरंप्राज्ञाप्रियालिंगिताभामामाधवयाबंहवपरमानंदःसकिंवर्ण्यते ११ युष्मन्मौलिसुनीलनिर्मलनभोमुक्तालिनारावली
पि स्फलेयद्युमणिः कलाशशिनस्तस्याधरंतद्वदात् रात्रावाद्रिसमस्तसंतिकुमुदांमोजानिसज्जीवनस्त्वंमममा नसेनसमितोहंसःप्रयातःप्रिये
१२ कलिंगाकदंबमधुव्रतयोयस्मिन्सफेनावलीमुक्तालीनुसृवर्णहंसयुगलंकर्णोत्पलंचातले तद्वर्णाफलिनंकरणकयन्मुग्धमनःकंदुकंपश्यन्स
न्सुरधानमःप्रियनदीमालिंगयान्क्रीडति १३ ग्रीष्मेऽर्यीष्मचाष्छराशिमधुनापद्मस्तवस्तावापिनस्तापिनस्युः स्नानदानेभजनैः सेप्रसन्नोयपातृणां
मोगलस्मिंमहतः १४ दग्धांमुग्धांवीस्यमिनिदाघमघरयामश्चंचलापीनवासीः आरादारादागतायंधरायापारावारादुस्थितस्तापहेतुः १५

9S
1913

तारातारांधीरास्वर्यादिकानांलेखैः लेखैः संभवछादयित्वा रम्यंवेणुंवायुनावादयन्त्सचार्जदेवोवर्षतीहास्तेन १६ भीष्मग्रीष्मेणैवसंपीडितस्यप्रा
णत्राणाश्वमित्रस्यस्तरुः देवोविद्युच्चक्रधाराधरः सन्नित्वाधर्मेवर्धयामासधर्मं १७ तरुणीत्वामयमतिगोपिसधनः पीतांबरंतस्यचान्तालेसा
क्षपल्लागलेकिममलामालातरिंद्रायुधं वेणुंवादयतेकथंपवनतःपिछानिकेकिनांमेघोगर्जति भूधरस्यशिखरेबर्हावलीराजते १८ सूर्यछा
दयतेस्वयंयदिहरिः कोटीनकांतियुतः ध्वांतंनारयितुंस्वपक्षिवचनैरत्नाकरादागतः सत्येवंप्रतिबोधितास्वशिरसाधत्वावरंशंकयास्वगेह
प्रविवेशतांसचतुरांप्रीतोहरिःसंयतो १९ शारदिविशारमायोसस्यसंपच्छुभायांगमनविजयमेय्यांशारदानंदरायां परिकलितसमुद्भूसारका
णांमहेंद्रः करतलधृतरुद्रोराजतेरामचंद्रः २० गगनभगतोषरत्नादि गगनभगतोषःसज्जकोदंडवंशस्त्रिमिरचरसणेषोभरिसेनानिवरा
उपगतनिम्नमित्रानीलसूर्यौवमित्रः सरसिजवनमनंदानंदितानेकपात्रः २१ निजपतिसहितानामानसंमोदयंतः स्वदयितविधृतानामात्मरूपेण
सद्यः दहतिदर्पियुक्तंतत्स्वतीस्वाचनायचरितमतिमतीनामात्मवत्पावनाय २२ चरणसरणयाते२भीषणेभीमकोपे कथायातिरिपुवार्त्तां
राजपत्न्याश्चवृत्तिं वदतिरपतिरनंमित्रवार्तांस्तरांत्यपिचरिपुपदंतेदयमास्तीतिसत्यं २३ तत्पुनरपतिवाक्यादगदः स्वामथूस्वारिपुवरम्
नुयातःसंधयेतेनपश्चः वदनिननरूपेद्रभस्मरुद्रत्नमालिस्वगतकरराजन्त्रामचंद्रस्यदूतः २४ रुद्रोयंशिरसावमत्यनुदिनंसूर्योपिसंसेवतेमं
तोयस्यपदांबुजंजलनिधीरादृत्यनंयत्करे सश्रीवायमगाद्यलुप्तकरिपौस्तारांदृतांत्रियांशिक्षनेपरोक्षतोयदिहतांदेहिवदंमज्ज २५ य
न्मित्रस्यकरप्रतापनिहतास्तूर्णंनतोराज्ञायोनस्थनकृतवोतरायसहिताः सिद्धांतसंदर्शने यस्येवायुदयंपुरुत्तकवयोदीव्यंतिसोहर्षिताते
देवंशरणंव्रयाहिपरमंनोचेद्यमंयास्यसि २६ यःसिंहोपमसापराक्रमतनुः पीयूषनामरः पम्पादीधवरैः सराक्रजनीनाशस्तन्नामसः
तंजेतुंवनवासितापसरुजाः खद्योतसेन्यः क्षमशक्तोसौतिचदूतनंवदमुष्यास्यात्यः पदंयास्यति २७ इत्युक्तोशिवसेविकेः परिवृताजातोबही
रावणस्तत्राभूत्समरोमहानिहपरा भूतेससैन्यासुरः सुग्रीवंभगमस्तिलक्षिरहतंदृष्टातराजास्वयंबाणनारिशिराजघानविजयीश्रीरामचंद्रो
भवेत् २८ अथनिजपुरराज्यंश्रीषणंतंनिधायगगनगतिविमानारोहिणीरोहिणीयुक्त ससहतससहगोयंस्वस्वराज्यंसमेत्यगुरुबुधकविं
भक्तः पालयामासलोकान् २९ हेमंतोहिमनगमाचितेःसुशीतैः सस्यंनस्निग्धमिरयोषयत्यवश्यं संयातशरदिनिजाग्रजेविदंतंकलहादिवदि
निवार्यसूर्यधर्मं ३० चंद्रोवानिजपरमित्रबालकानिसिंचन्त्सन्मरतमयेनिजेमयूखैः पृथ्वीवासरसंतमात्मसंभवानिपीयूषंस्फोटयति
नः समानयित्वा ३१ उष्णांशोर्यमसदनोन्मुखेतिदूरे आयातःशिशिरसमागमेनशीतः शालेयाचलसबलानिलप्रयुक्तैर्हिमनुंधतजलरा

सुं०सि० शिवाङ्गारिं ३२ सोमोयंसकलोद्भवनोषधिप्रयोगैर्द्वेागान्मृतकरोजनेषुहंति स्वाधारस्थितजनजीवनाए थीतत्कालेफलजलधान्यसं
पदाढ्या ३३ तीक्ष्णांशोरुशशिराचलस्यनिकटेदूरंजडेत्यक्षनाभ्रलायोपरिचारिभिः खरकरैग्रीष्मेपिकोमानिशा उक्षंतीक्ष्णकरज्वलं
१५ जलनिधेःशीतंतुशीताचलद्रुमिआतियुतःस्वकीयकिरणैःकालेविशोधानिजे ३५ इत्यश्रीमन्नागनाथात्मजनभ्राक्तेतवेज्ञानराज
तस्य ग्रंथागाधारभूतेप्रकृतगोलाध्यायेवर्णनंषट्कृतनां ३५ इतिश्रीसकलसिद्धांतवासनाविचारचतुरचित्तचमत्कृतिकारि
णीसतंत्राधारेसिद्धांतसुंदरेऋतुवर्णननामपंचमोध्यायः ७ संपूर्णमेतत्७त्त ७ ७ ७

97
1917

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

इतिसिद्धांतसुंदरग्रंथसमाप्तः संख्या१००० पत्रें१५